

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knaflejeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knaflejeva ulica številka 5/II.
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar. Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.711.

Nujna potreba obveznega vajenskega pouka

Nedavno je bila v Ljubljani seja osrednjega tajništva delavskih zbornic v Ljubljani. Ob tej priložnosti je član šolskega odbora strokovnih šol za mesto Ljubljano predložil zborovalcem pismen predlog, ki se glasi:

»Vsa kvajenec in vajenka morata obiskovati vajensko šolo pod kaznijo v šolskem okraju do 10 km od svojega bivališča. Kjer ni vajenskih šol in tečajev, jih je treba takoj ustanoviti po predpisih obrtnega zakona. Ta predlog bi naj osrednje tajništvo delavskih zbornic podpiralo na vseh pristojnih mestih.«

Predlagatelj je utemeljeval svoj predlog z ugotovitvijo, da 40 odstotkov vajencev med učno dobo ne obiskuje nobene strokovne nadaljevalne šole ali tečaja, kakor predpisuje obrtni zakon. V okraju Mariboru levem bre-

gu letos ne obiskuje noben vajenec vajenske šole. Šolski odbor se izgovarja, da nima za šolo denarja. Prej je obstajala strokovna nadaljevalna šola v tem okraju 12 let. V Mokronogu je pa obstajala šola že pred vojno in po vojni šest let. Zdaj je pa minilo že 14 let, odkar je kraj brez šole. Učencev bi bilo dovolj, saj je v tem okolišju zaposljenih nad 100 vajencev in vajenk.

Taka zanikarnost se nam lahko prej ali slej maščuje. Naši obrtniki so že zdaj v velikem številu premalo strokovno usposobljeni, ker terjajo čas tudi od obrtnika čedalje več znanja. Zaostalost v strokovni izobrazbi našega obrtnega naraščaja bo vplivala škodljivo na razvoj naše obrti, ki se že zdaj z muko bori za obstoj zaradi čedalje hujše konkurence. Vprašanju našega strokovnega šolstva bi se morala vsekakor posvečati veliko večja pozornost.

Kako se v dravski banovini plačuje trošarina na vino

V zadnjih dneh so listi priobčili članke, da na vino, ki ga prodajajo vinogradniki rabnikom v petlitrski, odnosno desetlitrski množini, ni treba plačati ne občinske ne banovinske trošarine.

Z odločilnega mesta pojasnjujejo, da vsebina teh člankov ne more veljati za dravsko banovino, zakaj v naši banovini se pobira banovinska trošarina po pravilniku, ki ga je izdal minister za finance na podlagi zakonskega pooblastila v členu 23. finančnega zakona za proračunsko leto 1937-38. Stem pa je povedano, da stanje, ki ga je uvedel trošarinski zakon iz leta 1932, v dravski banovini ne velja. Po tem pravilniku, ki je za pobiranje banovinske trošarine v dravski banovini edino veljaven, je vinogradnik

oproščen banovinske trošarine le glede onega vina, ki ga porabi za domače potrebe. Za vse vino, ki ga vinogradnik proda ali odstopi za protiusluge denarne vrednosti, pa se mora plačati banovinska trošarina, in sicer jo plača vinogradnik sam, ko proda kakršnokoli količino vina do 50 litrov osebi, ki ni točilec na debelo ali na drobno, ali če vino ni namenjeno v kraj s trošarinsko postajo. V vseh drugih primerih pa plača trošarino kupec; dolžnost vinogradnika pa je, da pred prevozom vina prodajo prijavi, da prejme prevoznico.

Vinogradniki naj se torej ravnaajo po pravkar povedanem, da ne bodo imeli sporov z oblastvi ter da se obvarujejo kazenskih posledic.

Samostojna Slovaška preživlja hude čase

Bratislava, maja
Hude skrbi dela Slovatom strah, da se ne bi v primeru vojne med Polsko in Nemčijo izpremenila Slovaška v bojišče, kjer bi se borili poljska in nemška vojska. Med Slovaki čedalje bolj zmaguje spoznanje, da je bila zgrešena politika, ki je dovela do razbitja češkoslovaške republike in do razglasitve samostojne slovaške države, ki je zdaj kakor ladjica na razburkanem morju prepuščena svoji usodi. Pričakovanja slovaških zagovornikov samostojnosti se niso uresničila in šele zdaj spoznajo, da so bile koristi Slovakov v okviru češkoslovaške republike bolj zaščitene kakor pa danes v tako zvani neodvisni državi.

Nasproti Madžarski neurejeni odnošaji zbujaajo še zmerom bojazen, da bi utegnili priti do še nadaljnih sprememb na škodo

Slovakov. To dokazujejo tudi neprestani omejni izgredi. Poprej od vzorno urejene češkoslovaške vojske zastražena meja je zdaj skoro brez varstva, medtem ko se je Madžarska vojaško znatno okrepila. Madžarske zahteve se v Berlinu in Rimu zmerom bolj upoštevajo kakor slovaške.

Vso to negotovost večajo še razne struje, ki se pojavljajo v notranji politiki. O tem, ali je Slovaška v zdajšnjih okoliščinah sploh življenja zmožna, ali je njena zunanja politika pravilna in ali bo možno z vladnimi ukrepi po nemškem zgledu omogočiti mirno skupno življenje z močno nemško in madžarsko narodno manjšino, so mnenja zelo deljena. Tisova vlada skuša v svoji zakonodaji posnemati Nemčijo, toda vse se dela brez izkušenj in ne doseže smotra. Zato je odpor proti taki politiki čedalje večji.

Voditelj nezadovoljnejev je bivši minister Sidor, ki se ne strinja z zdajšjo Nemcem prijazno vladno politiko. Dasi sam izrazit zagovornik samouprave, je bil proti temu, da se prekinejo vse zveze s Prago. Ko se je to vendarle zgodilo, je Sidor odstopil in odložil tudi svoj poslanski mandat. Nedavno je govoril na shodu v Ružomberku in izjavil, da bi morala biti Slovaška resnično samostojna in se ne bi smela podrediti prav nobeni državi. V skrajnem primeru pa bi bil Sidor slej ko prej za tesnejšo naslonitev na Poljsko. Vrste njegovih somišljenikov zmerom bolj naraščajo in kaže, da bo prišlo na Slovaškem še do hudih notranjih zapletkov.

Največji nasprotnik Sidorja je podpredsednik vlade profesor Tuka, ki je bil svoječasno kot madžarski zaupnik obsojen zaradi veleizdaje. Madžari tudi zdaj trdijo, da se ogreva Tuka za zavezništvo, če ne že za priključitev Slovaške k Madžarski.

Pri vsem tem pa ima še versko vprašanje veliko vlogo, ker je med redkim slovaškim izobraženstvom precej evangeličanov, medtem ko je ljudstvo katoliško. Na gospodarskem področju so težave čedalje večje. Zaradi pomanjkanja deviz trgovine, ne morejo uvažati sirovin, zaradi česar omejujejo obrate. Draginja narašča z vsakim dnem, tako da je morala vlada postaviti meje cenam, kar je povzročilo v trgovini še večji zastoj. Nezadovoljstvo narašča hkratu z negotovostjo, kaj utegne prinesiti bodočnost.

Le človek brez srca muči žival

Sv. Bolfenk v Slovenskih goricah, v maju
Človek si je v temni daynini zasužnil žival, da bi mu stala ob strani v borbi z življenjem. Ko se je razvil iz lovca preko pastirja v kmeta ter se naselil za stalno in je le ob času roparskih vpadov in plemenskih slovesnosti prišel v stik s sosodnimi ljudstvi, je v svoji nepregledni puščobi bržkone začutil zapuščenost, ki bi se brez tesnega tovarštva z živino stopnjevala do neznanosti. Morda je takrat te svoje živali vzljudil, ne kot trgovinsko blago, ne kot hranilce, temveč kot bitja z življenjem v sebi. Toda četudi je gledal živino le kot predmet brez življenja, mu spričo njegove divjaške narave in iz te izhajajoče sebičnosti takšnega razmerja do živine ne smemo zameriti.

Danes pa govorimo že o visoki kulturi človeštva. Dvajseto stoletje povzdiguje do neba in imamo ustanove, ki naj imajo za osrednjo osnovo srce. Oblastva razpošiljajo okrožnice proti mučenju živali, ustanavljajo se društva za zaščito teh brezsrčnih ljudi pa postopajo z živino iz dneva v dan huje, kakor bi se posmehovali uradnim okrožnicam, ki ostanejo navadno le zapisane na papirju.

Prosvetljenost je zadnja desetletja omogočila trgovini ogromen razmah. Počasni prevoz je nadomestila z avtomobili, s hitrimi vlaki. Zrasel pa je tudi pohlep po dobičku, in kupec je začel divjati za dobičkom z mrzlično naglico na škodo prodajalca in živega trgovinskega blaga. Za nečloveškim mučenjem perutnine in rib je prišlo na prvo mesto prav gotovo mučenje goveje živine. Kako daleč gre brezsrčnost živinskih prekupčevalcev, smo imeli priliko videti 30. aprila pri Sv. Bolfenku.

Proti večeru se je ustavil na trgu velik tovorni avto iz Ptuja. Obstal je na zahtevo ljudi, ki so opazili na avtomobilu padlega vola, dušičnega se in z goltancem pritiskanjem na rob vozila. Devet velikih živali je bilo stlačenih v avto, da so se jim trebuhu udrali od tesnobe in bi človek ne zrinil med nje niti šivanke. Ko je žival padla, se ni mogla več pobrati. Pijani spremljevalci avta so planili na padlega vola in so ga začeli pretepati ter hoditi po njem, da bi ga spravili pokoncu. Ker pa so se trebuhu ostalih živali spričo nastale vrzeli razširili, vol ni mogel vstati niti pod silo udarcev. Po naključju navzočni orožniki so zahtevali od lastnika, naj iztvoari vsaj eno žival, sicer ne sme nadaljevati vožnje. Mož pa se je

razburil, če da nikogar ne briga, kako on postopa z živino, kupljeno za lasten denar. Če živinče pogine, da bo to njegova škoda. Prevoznik je izjavil, da se je sam upiral naložiti toliko živine, ker je vedel, da so nekje ljudje, ki so določili, kako se naj ne ravna z živino, lastnik se pa ni dal pregovoriti. Svoje ravnanje je celo zagovarjal z razlaganjem, kako še le postopajo kupci z živino pri nakladanju na vagone, kamor jo stisnejo napol mrtvo. Orožniki so si zapisali njegovo ime.

Za zadevo bodo preko orožnikov gotovo izvedela oblastva, ki naj brezsrčneža nauče, da žival ni les. Naj se mučenje živine res temeljito kaznuje, da ne bo vse govorjenje proti mučenju živali le kup praznih besed.

Med potresom se je pogreznila v morje cela vas

Kakor smo že poročali, je predzadnji ponedeljek zadel pokrajino Akito na severno-vzhodnem Japonskem hud potres. Mnogo hiš in mostov se je podrlo in na mnogih krajih so nastopile prometne motnje, ker so v cestah zavezale široke razpoke. Tako hudega potresa ni bilo v tej pokrajini že 25 let. Koliko je bilo človeških žrtev, še zmemrom ni dognano. Med potresom se je vas Aikava s 70 hišami vred pogreznila v morje. Podrobnejših poročil še ni. Letalci, ki so preleteli po potresu prizadeto ozemlje, potrjujejo, da te vasi niso mogli več najti. Potresna opazovalnica v Tokiju je izdala poročilo, da je potres nastal zaradi premika morskega dna. Da se je potresni sunek začel v morju, kaže tudi okolnost, da je iz-

ginila ta vas, ki je stala prav na morskem bregu.

Iz Nizozemske tudi prihajajo poročila, da so se na otočju Antilov začeli pojavljati zelo pogosti potresni sunki. Hkratu je začel delovati ognjenik Mont Pele. Prebivalstvo je zelo zbegano, ker mu je spet živo stopila pred oči nesreča l. 1902., ko se je zavoljo nekega potresa, ki je nastal ob ognjeniškem izbljubi, podrlo mesto Saint Pierre na otoku Martiniqueu in pod razvalinami pokopalo prebivalstvo mesta (okoli 26.000 ljudi). Zato so zdaj oblastva na omenjenem ognjeniku upostavila še izredne opazovalne postaje, ki naj bi prebivalstvo pravočasno opozorile na nevarnost.

Politični pregled

Na povabilo italijanskega kralja in kraljice

sta odpotovala v Rim Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga

V Rimu bosta več dni gosta italijanske vladarske dvojice. V njunem spremstvu je tudi zunanji minister dr. Cincar-Marković. V

Italiji so pripravili knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi zelo svečan sprejem.

V ponedeljek je bil v Ljubljani istočasno z občnim zborom Zveze slovenskih zadrug tudi občni zbor Zadružne zveze. Predsednik Zadružne zveze je dr. Anton Korošec, ki je občni zbor vodil. V svojem uvodnem govoru se je dotaknil tudi sporazumevanja s Hrvati in je o tem dejal:

»Vse niti še niso pretrgane. Danes ali jutri se lahko razgovori nadaljujejo.

ker je sporazum še vedno mogoč. Če se je

posrečilo rešiti 90 do 95 odstotkov spornih vprašanj, je gotovo, da se bodo mogla rešiti tudi ostala neznatna vprašanja, ki so brezpomembna v primeri z že rešenimi glavnimi vprašanji.

»Hrvatski dnevnik« razpravlja o članku sarajevske »Jugoslovenske pošte«, ki se toplotno zavzema

za čim prejšno sklenitev sporazuma med Hrvati in Srbi.

»Hrvatski dnevnik« priznava resno voljo sarajevskega nacionalističnega lista in nato med drugim ugotavlja: »Treba pa je povedati, da so bili politiki sporazumevanja doslej prizadejani zelo hudi udarci. Ko je nastopil odločilni trenutek, so odrekli skoro vsi. Ob strani Hrvatov so ostali samo samostojni demokrati in od vseh drugih skupin so se razmeroma najbolje držali nekateri člani Jugoslovenske nacionalne stranke. Zelo lepo je, če se danes piše, da so za sporazum vsi Srbi, Hrvati in Slovenci. Ali dejstvo je, da sporazuma kljub temu ni. Pogrešali smo iskrenih in resnih dejanj, ki bi Hrvatom prinesla resnično olajšanje. Zato ni dovolj ugovoritev, da so za sporazum vsi Hrvati, Srbi in Slovenci.«

Pretekli petek je imel na izredni seji poljskega sejma (državnega zbora) govor poljski zunanji minister Beck in

odklonil nemške zahteve, vendar pa ni postavil poljskih zahtev.

Govoril je med drugim o poljskem sporazumu z Anglijo, ki je zasnovan na načelu popolne pomoči in podpore za primer, če bi bila katera izmed obeh držav ogrožena, kar je smatrala Nemčija neopravičeno za povod, da je odpovedala dogovor o nenapadanju. Glede svobodnega mesta Gdanska je rekel, da je njegovo blagostanje odvisno tudi od poljske prekmorske trgovine. Gdansk stoji ob izlivu edine poljske velike reke. To je odločilnega pomena za bodočnost glede na to vodno pot kakor tudi glede na glavno železniško progo, ki vzdržuje poljsko zvezo z Baltičkim morjem. Beck je nastopil tudi proti temu, da bi se poljski koridor imenoval okridor, ter je naglasil, da je to pomorjanska vojvodina in da v tej pokrajini živi zelo majhen odstotek Nemcev. Poljska je sicer dala Nemčiji na tem ozemlju prometne olajšave, vendar pa nima razloga, da bi omejevala svoje pravice na lastni zemlji. Na koncu je naglasil Beck, čigar odgovor Nemčiji je bil v celoti pravi zmeren da je politika

JULÉS MARY—J. M.

Umor na Poganskem polju

KRIMINALNI ROMAN IZ PREDVOJNIH CASOV

Proti poldnevu je pripeljal bolnišnični voz Terezo domov. Pepina zdaj ni več zdržala v postelji in je vstala. Položili so mrtvoudno v udoben naslanjač, kjer je obsedela negibno.

Po opoldanskem kosilu je naročila Pepina začasnemu hlapcu, naj ostane pri materi, a sama se je z zvesto Nineto spet odpeljala v Turin, kjer sta šli najprej v zasebno stanovanje višjega državnega tožilca de Ferrantija. Sluga pa ju je obvestil, da lahko govorita z višjim državnim tožilcem vsak dan med drugo in četrto uro popoldne v sodnem poslopiju. Tam so ju vodili od sobe do sobe, dokler nista izvedeli, da je bil gospod de Ferranti ob drugi uri v pisarni, nato pa je šel neznanu kam.

Na nadaljno povpraševanje sta izvedeli, da je preiskovalni sodnik de Valtimare v svoji uradni sobi. Eden izmed sodnih slug, ki sta mu dali napitnico, ju je povedel k njemu.

V prednji sobi je sedel eden izmed sodnih slug. Ta je vprašal vstopivši dekletki: »Ali sta naročeni? Ali imata pozivnici?«

»Nisva poklicani,« je odgovorila Pepina, »toda rada bi govorila z gospodom preiskovalnim sodnikom.«

»To ne gre tako lahko, kakor si mislite« je zagodrnjal sodni sluga, a Pepina mu je izročila priporočilno pismo, ki ji ga je bil napisal odvetnik Gavasetti, s pripomnjo, da jo bo gospod de Valtimare pač sprejel.

ko bo prečital pisanje. Njen odločni nastop je učinkoval, in sodni sluga je sklenil prijaviti jo.

Res se je sluga že čez nekaj trenutkov vrnil in prosil Pepino, naj mu sledi, medtem ko je njena prijateljica ostala v prednji sobi. Sluga je odprl vrata in jih zaprl za njo. Pepina je bila sama s preiskovalnim sodnikom.

Čuden občutek jo je spreletaval. Zdelo se ji je, kakor bi bila v tej tihoti, v katero je udarilo le malo dnevne svetlobe in v kateri so okoli in okoli stala visoka, z akti napolnjena stojala, od zunanjega sveta ločena z nepremostljivimi ovirami. Nikak glas od zunaj ni motil sobne tišine.

Kar mrazilo jo je v tem prostoru, ki je napravljaj nanjo tako mračen, skoro jetnišnični vtisk. Sodnik je sedel za mizo. Pred seboj je imel neki akt in je iz njega nekaj vneto prepisoval. Kakor je bilo videti, je Pepinin vstop preslišal.

Sele čez nekaj časa je de Valtimare vzdignil glavo in opazil dekle. Napravil je krenjo presenečenja, kajti čisto je bil pozabil njeno priglasitev in se je zdaj skušal spomniti, koga ima pred seboj. Njune oči so se srečale.

»Aha,« je rekel nato Pepini, ki je bila vsa plašna obstala pri vratih, »vi ste gospodična Pepina Longhijeva, sestra mesarja Longhija?«

Pepina je prikimala.

»Vi mi želite povedati nekaj važnega?«

»Da, gospod sodnik.«

Gospod de Valtimare je pogledal na svojo uro in nekaj trenutkov premišljal, nato pa ji je pomigal, naj pride bliže in se vsede. Ves čas jo je pozorno motril.

»Kaj mi boste povedali?« je blagohotno nadaljeval.

»Gospod,« je zatrdila, »moj brat je nedolžen.«

»Ali te to vse, kar mi hočete povedati, drago dete?«

»Ne, gospod sodnik. Prosila bi vas še, da mi verjamete...«

»Nimam mnogo časa,« jo je prekinil stari gospod nekoliko nestrono, »in zato lahko govorim z vami le nekaj minut. Vprašanje, ali je vaš brat kriv ali ne, hočeva enkrat za vselej pustiti pri miru. Porotniki so ga spoznali za krivega in sodišče je izreklo sodbo. Nima pomena, vrtati še okoli te zadeve.«

»Kaj pa, če vam izdam pravega krivca?« Sodnik je skomignil z rameni.

»Drago dete, razumem vaše razburjenje. Nesreča ki vas je zadela, je strašna in bi zmedla možgane tudi močnejšemu človeku, kakor ste vi, ki ste slabotni in bolehní.«

»Vi torej mislite, da sem ob pamet?« ga je prekinila obupno vijoča roke.

»Teja nisem trdil. No, pripravljen sem, poslušati vas do konca. Vi torej poznate pravega krivca? Prosim, razložite mi vse to čim hitreje.«

»Da, gospod sodnik,« je vzkliknila Pepina v skrajni razburjenosti, »poznam morilca, zakaj videla sem ga, ko je izvršil umor. Bila sem priča zločina, a ga nisem mogla

poljske vlade miroljubna, vendar pa da za Poljsko ne obstoji pojem miru za vsako ceno. Kolikor je razbrati iz časopisnih glasov

je napravil Beckov govor ugoden vtisk v vsej Evropi.

Zato obstoji upanje, da se bo spor za Gdansk mirno rešil. Angleško časopisje soglaša z Beckom, ko je rekel, da se Poljska ne bo dala zapreti, ker sta Gdansk in poljski koridor (pomorjanska vojvodina) življenjska pot Poljske v svet. Splošno se tudi naglašja, da so mirna pogajanja med Poljsko in Nemčijo še vedno mogoča.

V Milanu sta se te dni razgovarjala nemški zunanji minister Ribbentrop in italijanski zunanji minister grof Ciano. Posledica razgovora je bila

sklenitev vojaške zveze Italije in Nemčije.

Zadevno uradno poročilo, ki je bilo izročeno tisku, ne navaja nikakih podrobnosti, temveč samo pravi, da je bila v teku razgovorov ugotovljena istovetnost naziranj obeh vlad in da bo sklenjena politična in vojaška zveza prispevala k zagotovitvi reda in miru v Evropi.

Odmev vojaške zveze med Italijo in Nemčijo v poljski javnosti je precej hladen. Zaradi te zveze

odklanja Varšava ponudbo Rima za posredovanje v poljskonemškem sporu

čeprav bi jo bila prej rada sprejela. Tako splošno naglašja poljsko časopisje, ki hkrati trdi, da je ta zveza naperjena proti vsem, ki se ne mislijo pokoriti željam Berlina. Poljska da kljub temu ne bo padla na kolena in da bo neomahljivo branila svoje pravice.

Na zadnji seji angleške spodnje zbornice je ministrski predsednik Chamberlain ponovno naglasil,

da je smoter angleške politike čim tesnejše sodelovanje z Rusijo,

ker vidi v tem najboljšo jamstvo za mir. Pogajanja se uspešno nadaljujejo in upa, da bodo v kratkem zaključena.

Turško prestolnico Ankaru je te dni obiskal pomočnik ruskega komisarja za zunanje zadeve Potemkin. Uradno sporočilo o razgovorih Potemkina s turškimi državniki naglašja

poglobljeno rusko-turško sodelovanje za ohranitev miru

in istovetnost naziranja obeh prijateljskih zaveznih držav o mednarodnih vprašanjih.

Na povratku iz Ankare se je Potemkin ustavil tudi v Sofiji. Na postaji ga je sprejel zastopnik ministrskega predsednika dr. Kjusejanova. Takoj po prihodu

je bil Potemkin sprejet v avdienci pri kralju Borisu,

ki ga je pridržal nekaj časa v razgovoru. Zatem je imel Potemkin daljši razgovor z ministrskim predsednikom dr. Kjusejanovim.

Iz Sofije se je odpeljal Potemkin

v Bukarešto, kjer se je dalje časa

razgovarjal z rumunskim zunanjim ministrom Gafencom,

nato pa se je preko Varšave vrnil v Moskvo. Vsebina razgovorov Potemkina v Sofiji in Bukarešti ni znana.

Pretekli teden

je odstopil dozdajšnji ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov

in je prišel na njegovo mesto Molotov. O odstopu Litvinova so se širile razne vesti, vendar je ruska vlada sporočila angleški, da padeč Litvinov ne pomeni izpremembe ruske zunanje politike. Po neki vesti bo Litvinov baje imenovan za ruskega veleposlanika v Zedinjenih državah.

Bivši angleški kralj je govoril o grozotah vojne

Bivši angleški kralj vojvoda Windsorski je imel pri spominskih svečanostih na bojiščih okoli Verduna govor, v katerem je dejal med drugim:

»Na tem bojišču ležijo milijoni mrtvih. Govorim s tega zgodovinskega mesta, ker se globoko zavedam prisotnosti velike družbe mrtvih in sem prepričan, da bi se vsi ti mrtvi strinjali z mano, če bi mogli govoriti. Ne govorim v imenu nikogar, temveč samo v svojem imenu in brez vednosti katerekoli vlade, samo kot vojak, ki se je udeležil svetovne vojne in čigar največja želja je, da se vojna ne ponovi. Vprašanje miru je življenjsko vprašanje narodov in ga ni moči gledati samo s političnega stališča. V moderni vojni bodo zmagovalci in premagani enako trpeli. Zmešnjava bo zagospodovala s svojo stisko nad vsemi. Če ne bodo države živele v slogi, ne bo nikoli prišla do resnične veljave omika. Ali naj uničimo omiko zato, ker v mednarodnem življenju ne moremo živeti tako kakor živimo v osebnem.

Prenehati mora hujskanje, ki zastruplja duše narodov. Državniki, ki so si nadeli nalogo, da ohranijo varnost in zaupanje, morajo svojo nalogo razumeti kot dobri državljani sveta in ne samo kot dobri Francozi, Nemci, Američani, Angleži. Največji uspeh, ki ga lahko dosežejo vlade za svoje narode, je rešitev človeštva pred strašno usodo, ki se mu danes obeta. Ni moja dolžnost stavljati

predloge. To je treba prepustiti onim, ki vodijo narode. Naj jim Bog pomaga, da store svoje delo, preden ne bo prepozno.«

SVINJE. V Ptujju so se trgovali za kg žive teže: pršutarji po 7 do 7.25, debele svinje po 7.50, plemenske po 6 do 6.50 din; v Črnomlju: špeharji po 7 do 7.50, pršutarji po 6 do 6.50 din; v Slovenjem Gradcu: pršutarji po 7 din; v Konjicah: špeharji po 7, pršutarji po 8 din.

KRMA. V Ptujju: seno po 50 do 75, slama po 25 do 30 din; v Slovenjem Gradcu: seno po 75, slama po 50 din; v Črnomlju: seno po 70 do 100, slama po 40 do 50 din; v Ko-

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ptujskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 4.50, II. po 4, III. po 3, telice I. po 4.50, II. po 4, III. po 3.50, krave po 2 do 4 din; v Črnomlju: voli I. po 5.50, II. po 4.25 do 4.50, III. po 3.25 do 3.50, telice po 4 do 5.25, krave po 3 do 4.50, teleta 5 do 6.50 din; v Konjicah: voli II. po 4, III. po 3.50, telice II. po 4, III. po 3.25 din; v Slovenjem Gradcu: voli I. po 4, II. po 3, III. po 2, telice po 2 do 4, krave po 1.50 do 3, teleta po 5 do 6 din.

preprečiti, ker je bilo že prepozno. Res je, da je bila Karlota umorjena v naši hiši, toda umor ni bil izvršen v klavnici, kakor domneva sodišče, temveč v naši prodajalni. Tesno ob hišnih vratih je mesto, kjer je bila nesrečnica umorjena...«

»Kdo jo je umoril?« je vprašal stari gospod, pazljivo jo motreč. Sklenil je bil, da jo bo potrpežljivo poslušal do konca, toda verjel ji ni niti besedice tega, kar mu je pripovedovala.

Pepina je molčala. Bleda, s stisnjenimi ustnicami in z nenaravno široko odprtimi očmi je sedela pred njim. Sodnikovo vprašanje po morilcu Karlote jo je napolnilo z nepopisno grozo. Med njo in gospoda de Valtimareja se je naenkrat postavila podoba njene matere. Zdelo se ji je, da je videla tik pred seboj rumeni, gubasti obraz vdove s predirnimi očmi, pred katerimi je kot otrok tolikokrat trepetala. Dve besedi: »Moja mati!«, ki ju je pravkar hotela izgovoriti, sta ji ostali v grlu in nista hoteli iz njenih ust. Zaman sj je klicala pred oči tudi podoba brata, siromaka, ki prav tako ni bil mogel izgovoriti te strašne ovadbe. Pred stavljalja si ga je, kako sedi obupan v celici in ne more ganiti rok zavoljo prisilnega jopiča, ki ga nadenejo na smrt obsojenim, kakor je bila nekoč slišala, in kako ga paznik neprestano nadzoruje.

Dvakrat je odprla usta, da bi povedala preiskovalnemu sodniku: »Sodišče je v zmoti; bil bi justični umor, če bi bil brat usmrčen. Ni on morilec, temveč njegova in moja mati.« Dvakrat je hotela to reči, toda nekaj, kar je bilo močnejše od nje, jo je zadržalo. Čisto jasno je čutila, da ne bo mogla govo-

riti, pa naj si še tako prizadeva. Ne, ne zmore tega. Smrtna utrujenost je legla nanjo.

Da, umrla bi rada! Kar namesto brata bi šla na morišče.

Zakaj bi ne umrla? Kaj pa naj še pomeni življenje zanjo? Prav nič. Bolehna je in slabotna, da ne more niti sama zase skrbeti, kaj šele drugim pomagati! Kdo bi obžaloval njeno smrt in kdo bi trpel zaradi tega, če nje ne bi bilo več? Ah, če bi mogla namesto brata umreti! Brat bi ostal živ, spet bi postal živahen in delal bi, da bi obrt spet vzcvetela. Od česa bi Pepina in njena mrtvoudna mati živeli, če jima vzamejo Pavleta?

Ni mogla ovaditi matere sodišču. Ali ni mnogo lažje, vzeti krivdo nase za čin, ki ga ni storila? Tako bi bil Pavle rešen in materi bi se nič ne zgodilo. V tej misli je bilo nekaj vzvišenega. Tedaj je začutila v glavi omotico, ki ji je branila, da bi dalje razmišljala o tem.

Tedaj je z velikim naporom vstala, položila roko na sodnikovo ramo in rekla s krepkim glasom brez sledi strahu: »Jaz sem umorila Karloto Baccijevo!«

Resnega in strogega sodnika je globoko ganila ta pobožna laž. Skomignil je z ramami, toda njegove oči so gledale dobrohotno in sočutno. Ničesar ni rekel na to Pepinino priznanje, temveč jo je samo vprašujoče motril.

»Da, jaz sem morilka,« je spet zatrdila Pepina. »Ali razumete, zakaj sem šele zdaj to povedala. Prej sem upala, da moj brat ne bo obsojen. Če bi ne bil obsojen, bi se mi seveda ne bilo treba obtožiti. Zato sem

čakala, kar vam mora biti čisto jasno. Ah, tako sem se bala priznati svoj čin, toda zdaj sem povedala. Dajte me odvesti v zapor, obsodite me na smrt in mojega brata izpustite. V teh dolgih dneh, odkar je zaprt, je že dovolj trpel, ubogi brat. Prav koprneti mora v svoji tesni, mračni celici po solncu in svežem zraku.«

Gospod de Valtimare je še zmerom molčal.

»Pokličite vendar ljudi, gospod sodnik, da me povedejo v zapor,« je spet začela. »Zdaj, ko veste, da sem jaz storila zločin, vendar ne boste mojega brata niti ure več pridrževali v ječi. Kaj še čakate?«

Preiskovalni sodnik si je modre naočnike pritiskal na čelo in prijel eno izmed Pepininih rok, ki ju je proseče vzdigala k njemu.

»Ljubo dete,« je rekel z očetovskim glasom. »bodite prepričani, da cenim veliko dušno žrtev, za katero ste se odločili. Toda sodišče se ne more zadovoljiti s samimi zagotovitvami, ki jih je rodilo sočutje z bratom. Sami ste se hoteli žrtvovati, kar kot človek odkritosrečno občudujem, toda kot sodnika me to ne sme zavesti. Sodišče potrebuje jasne podatke, neizpodbitne dokaze. Zato vam moram vzeti vsako upanje, da bi se mogla obsodba vašega brata ovreči. Če bi ne bilo dovolj dokazov proti njemu, bi ga ne bili obsodili. Porotniki so se prepričali o njegovi krivdi. Torej je zaman vsak trud.«

»Gospod sodnik, kako je moglo sodišče navajati dokaze za Pavletovo krivdo, ko sem vendar jaz kriva...«

»Vaša bolečina vam ne dopušča, da bi spoznali daljnosežnost svojih besed. Verjemite mi, da je boljše, če nehava o tem

njicah seno po 40 do 50, slama po 25 din za 100 kg.

VINO. V ptujskem okolišu pri vinogradnikih: navadno novo mešano vino po 4.25, finejše sortirano novo vino po 8 din! v črnomeljskem okolišu pri vinogradnikih: navadno mešano po 4 do 4.50, finejše sortirano po 5 do 6 din; v konjiškem okolišu pri vinogradnikih: navadno mešano po 3.50 do 4.50, finejše sortirano po 5 do 7 din za liter.

SIROVE KOŽE. V Ptuju: goveje po 10, telečje po 11.50, svinjske po 8 din; v Črnomlju: goveje po 10 do 11, telečje po 12 do 14 din; v Konjicah: goveje po 8, telečje po 10 in svinjske po 6 din kg.

VOLNA. V Slovenjem Gradcu: neoprana po 10, oprana po 20 din kg.

MED. Čisti med se je trgoval: v Slovenjem po 16 din za kg.

Sejmi

16. maja: Kočevska Reka, Lukovk, Moravče, Pilštanj, Studenec (krški srez), Vojnik;
17. maja: Konjice;
18. maja: Prevalje;
19. maja: Bogojina, Sv. Lenart v Slov. goricah;
20. maja: Ptujška gora, Tržič (samo blagovni), Marija Snežna na Velki (samo blagovni), Mozelj.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 9. maja v devizah s prišteto premijo:

1 holandski goldinar za 23.63 do 24.01 din;
1 nemško marko za 17.77 do 17.95 din;
1 angleški funt za 206.80 do 210 din;
1 ameriški dolar za 43.99 do 44.59 din;
100 francoskih frankov za 116.77 do 119.07 din;

100 italijanskih lir za 232.70 do 235.80 din;
Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 447 din. Nemške klirinške marke so bile po 13.80 din.

Drobne vesti

— Okrog 600.000 kilogramov medu je lani pridelala Hercegovina. Čebelarstvo v Hercegovini je že staro. Ker ima hercegovinska zemlja obilo dišečih in zdravilnih rastlin, imajo čebele dobro pašo. Pred vojno je bilo v vsej pokrajini okoli 70.000 panjev, tako da je prišel po en panj na vsakega tretjega Hercegovca. Po vojni je pa število padlo in pride danes en panj šele na vsakega štirinajstega prebivalca. Čenrav je bila lani sla-

govoriti. Premučno je, a do smotra ne more vesti.

»Jaz sem umorila Karloto in sem prišla, da me zaprete. Morate me poslušati...«

»Motite se, drago dete. Vaše nesmiselno, čisto neverjetno priznanje nima za sodnika nikake vrednosti. Celotno priznanje vašega brata ne bi moglo imeti za posledico obsodbo, če bi dognana dejstva jasno govorila, da je nedolžen. Tako določa zakon. Nobenega priznanja ne smatra že v naprej resničnega in neovrnjenega, temveč ga preišče in zahteva, da se sodnik o resničnosti prepriča. Zakon torej preprečuje vašo žrtev in vas varuje celo proti vaši volji.«

»Bodite usmiljeni!«

»Ko mi je vaš brat zatrjeval, da je nedolžen, mu nisem verjel, temveč mu rekel: »Poskrbite za dokaze svoje nedolžnosti ali pa mi povejte sredstva, s katerimi lahko sam najdem dokaze.« Zdaj ste tu vi in trdite: »Kriva sem.« Pa vam prav tako ne verjamem in vam le rečem: Dokazite, da ste izvršili zločin!«

Zdaj se je spomnila Pepina besed, ki jih je bil rekel ob slovesu odvetnik. Da, dokazje mora imeti!

»Ali vam ni ozadje zločina dovolj jasno?« je začela znova. »Kako si le morete misliti, da bi bil mogel storiti Karloto, ki jo je tako strastno ljubil, le najmanjše zlo? Jaz pa sem Karloto zmerom sovražila.«

»Zavoljo česa?«

»Ljubosumna sem bila nanjo, ker jo je moj brat tako strastno ljubil, in prepričana sem bila, da ga ne bo nikoli osrečila.«

ba letina, so čebelarji vendarle pridobili okrog 600.000 kg medu, ki so ga prodali po 14 do 16 dinarjev za kilogram.

— **Izdatni petrolejski vreli v Medmurju.** Po dolgih poizkusnih vrtnjih se je izkazalo, da so tam precej izdatna ležišča nafte. Posebno so zadovoljni z raziskovanji na madžarski strani. Prav pod vplivom dobrih rezultatov Madžarov so se odločili tudi na naši strani, da začno velikopoteznejše izkoriščati ležišča nafte. Ležišča nafte namerava izkoriščati tudi družba Panonia. Vrtali bodo vzdolž meje v Medjimurju in naprej vzdolž desnega brega Drave do Osijeka. Družba ima 10 milijonov dinarjev glavnice, kar ni mnogo v primeri z glavnico 200 milijonov dinarjev, ki jo ima Jugoslovenska družba za raziskovanje petrolejskih ležišč z ameriškim denarjem. V Medmurju izkorišča nafto tudi Medmurska petrolejska družba iz Selnice, v kateri je švicarski denar. Tekma za medmursko nafto postaja od leta do leta ostrejša, kar dokazuje, da so ležišča izdatna.

— **Španija želi kupovati govejo živino pri nas.** Iz Beograda poročajo, da nam je Španija stavila ponudbo, po kateri bi plačevala uvoz naše goveje živine na polovico s svojim blagom, na polovico pa z devizami najpozneje v šestih mesecih. Za jamstvo nudijo Španci menice na šest mesecev z jamstvom španske vlade.

— **Cene v češkomoravskem protektoratu.** Iz Prage poročajo, da je splošni indeks cen na debelo narasel od 1. marca do 1. aprila za 1.2%. Pri tem je narasel indeks živil za 2.7%, indeks cen krmil je nekoliko padel, indeks cen industrijskih izdelkov pa je ostal skoro nespremenjen. Indeks cen na drobno še ni izdelan. Verjetno pa je, da se bo tudi tu poznala podražitev življenja.

D O P I S I

KRŠKO. Sreska skupščina JNS in OJNS za srez krški bo v nedeljo 14. t. m. ob 10. dopoldne v prostorih gostilne g. Franca Vaniča v Krškem. Poročal bo bivši poslanec g. Milan Mravljec.

SV. JURIJ V SLOVENSKIH GORICAH. Po dolgem času se Jurjevčani spet oglašamo v »Domovini«. »Domovina« je pač nam vsem dobra prijateljica, posebno zdaj v teh hudih časih, ko potrebuje človek dober in pošten časopis. — Prvega maja ponoči je posestniku

»Ali ni mogel vas in Karlote hkratu ljubiti? Ne verjamem v to sovraštvo iz ljubosumnosti. Toda, recimo, da ste zločin res izvršili. Kaj pa ste storili potem?«

»Saj veste. Truplo sem zavlekla na Pogansko polje.«

»Tako dolgo pot, ki je daljša od 500 metrov? In potem ste vi truplo skrili v kopo slame?«

»Da.«

»Tako bolešno in slabotno dekle, kakor ste vi, je to storilo?«

»Prisegam vam, gospod sodnik!«

Zdajci je dobila živčni napad, padla po dolgem na tla in tako krčevito zaihtela, da se je njeno slabotno telo stresalo od glave do nog.

Sodnik jo je vzdignil in jo skušal pomiriti, toda njegovi poskusi so ostali brez uspeha.

Čez ves njen obraz so lile solze in izpregovoriti ni mogla nobene besede več. Ko je videla, da je vse zaman, se je spet porodila v njej misel, da bi priznala čisto resnico. Spet je pomislila na obsojenca v celici, vendar ni spravila iz sebe besed, s katerimi bi obtožila mater. Bilo je strašno. Nedostajala ji je odločnost za tako dejanje.

Čutila je, kako so se ji misli križale, krčevito drgetanje jo je prevzelo in zazdelo se ji je, da mora zblazneti. Mora se spet pomiriti. Drugič bo prišla in bo skušala odkrito vse priznati.

Ali ne bo potem morda že prepozno za rešitev brata? Vprašala je o tem gospoda de Valtimareja. Ta ji je rekel:

»Pomirite se samo. O ničnostni pritožbi,

Jožefu Zorcu ogenj uničil gospodarsko poslopje in podstrešje hiše. Ogenj je bil najbrž podtaknjen. Pred kratkim je zgorela hiša neke bajtarice v Partinju. — Tudi pri nas so neki ljudje raznašali razne lažnive in razburilive vesti ter s tem med ljudstvom povzročali prazen strah. Naj bi takšne strahopetce, še bolj pa narodne propalice oblastva prišla in strogo kaznovala. — Gospod ban se je na svoji poti po Slovenskih goricah ustavil tudi pri nas. — Naše društveno življenje je pa bolj žalostno, saj nimamo nobenega narodnega društva. Posebno bi bilo za zdajšnje čase potrebno, da bi se ustanovil Sokol, ki se je pred leti zaradi prehudih napadov nasprotnikov opustil. Saj nismo bojazljivci, manjka nam samo človek, ki bi se lotil dela.

Domače novosti

♦ **Glavni odbor društva Rdečega križa je dal izdelati sliko Nj. Vel. kralja Petra II.**, ki je zelo priporočljiva za razne urade, organizacije, javne lokale kakor tudi za zasebnike. Slika je izdelana v dveh velikostih. V formatu 59×74 stane 20 din, v velikosti 29×37 pa 10 din. Slike morete naročiti pri sekciji Podmladka Rdečega križa, Ljubljana, Gosposvetna cesta 2/II.

♦ **Verski zaklad izročen cerkvi.** »Službene novine« objavljajo uredbo ministrskega sveta z zakonsko veljavo o prenosu imovine verskega zaklada katoliške cerkve v last in upravo cerkvenih oblastev. Dejansko stanje premoženja verskega zaklada bo ugotovila posebna komisija, sestavljena iz šestih članov, ki jih imenujejo po dva minister pravde, finančni minister in predsednik konference katoliških škofov v Jugoslaviji.

♦ **Plačevanje v ljudski zdravilni sklad.** V vseh bolnišnicah in zdraviliščih se od 1. aprila letos plačuje v korist ljudskega zdravstvenega sklada na vsakega bolnika, ki plača sam stroške, po dva dinarja dnevno. Od onih pa, ki sami ne morejo plačevati stroškov, temveč poravnava stroške za zdravljenje drugi (država, banovina, občina, socialno zavarovanje ali drugi organi in ustanove) po en dinar dnevno. Vsi ti dohodki se bodo morali poslati Državni hipotekarni banki na račun ljudskega zdravstvenega sklada. V ljud-

ki jo je vložil vaš brat, še ni odloka. Potem pa lahko vložite še prošnjo za pomilostitev. Nikar torej ne obupujte.«

De Valtimare sicer ni verjel v nikako možnost rešitve, vendar je začutil potrebo, reči nesrečni sestri nekaj tolažljivega. Ko je Pepina hotela oditi, je tako zelo omahovala, da ji je moral pomagati. Poklical je tudi slugo iz prednje sobe, naj jo spremlja. Hkratu s slugo je prihitela Nineta in oba sta plakajočo obzirno vedla do voza.

Sodnik je gledal za njo in mrmral: »Ubo-go, plemenito dete!«

13.

Do trenutka obsodbe je bil Pavle še zmerom malo upal. Vse njegovo življenje je bilo tako zgledno, da se mu je zdelo, da mu morajo njegovo nedolžnost brati že z obraza. Često je bil mislil pri sebi: »So ljudje, ki so videti kakor nevarni zločinci, a vendar niti muhi ne morejo storiti kaj zlega. Razumljivo je, da take ljudi včasih po krivem doleti sum, toda jaz po svoji zunanosti nisem kakor morilci in ubijalci! Četudi sodniki mislijo o meni slabo, bodo pa porotniki toliko pravičneje sodili. Zaupam vanje.«

Noč in dan ga je mučila misel na mater. Kaj počne? Ali bo dopustila, da ga obsodijo? Morda bo našla pot, po kateri bo priznala resnico, vendar pa se ne izročila sodišču. Morda bo izkušala pobegniti v Ameriko.

Zanj je bilo čisto nemogoče, da bi se rešil s tem, da bi izdal mater in jo spravil na morišče. Zdaj je nedolžen, a potem bi imel na vesti smrt svoje matere.

(Dalje prihodnjic)

ski zdravstveni sklad pri Državni hipotekarni banki se bodo stekale tudi vse denarne kazni, ki jih bo izreklo državno oblastvo po zdravstvenem zakonu.

* **Dr. Korošec o delu patriarha Gavrila.** V prostorih beograjske patriarhijske palače je bilo predzadnje nedeljo svečano kosilo, ki ga je predstavnikom najvišjih civilnih oblasti priredil patriarh Gavrilo. Po patriarhovem govoru se je dvignil predsednik senata dr. Anton Korošec in, kakor posnemamo po beograjskih listih, rekel med drugim: »Dovolite mi, da se vam zahvalim v imenu vseh, ki so danes sedeli za to gostoljubno mizo. Prav tako vam izražam v imenu nas vseh naše srčno spoštovanje in občudovanje. Vi dajete s svojim delom zgled, ki ga občudujemo vsi. Občudujemo vašo ljubezen in vašo skrb, ki jo posvečate blaginji srbske pravoslavne cerkve. Občudujemo pa tudi vašo ljubezen, s katero služite kralju in domovini, ljubezen, ki jo neprestano oznanjete. Prosimo vas, da podvojite in potrojite molitve za blagor naše države.«

* **Mariborsko tkaninsko delavstvo v hudi stiski.** Zaradi pomanjkanja sirovin mariborska tkaninska industrija čedalje bolj omejuje obratovanje. Pri Zelenki in Co. obratuje le tkalnica. 200 delavcev in delavk je izgubilo zaslužek. Sledila je tkaninska tvornica v Košakih, ki je odpovedala vsemu delavstvu. Zdaj pa je pomanjkanje sirovin zajelo tudi drugo največjo tkaninsko tvornico v Mariboru Doctor in drug, ki je, kakor znano, nedavno premestila sedež obrata v Beograd. Vodstvo tvornice Doctor in drug se je namreč odločilo, da omeji obratovanje na štiri dni tedensko. S tem je občutno prizadetih okoli 1800 delavcev in delavk. Ozadje omejitve obratovanja je v pomanjkanju bombaža, ki ga ima tvornica Doctor in drug na zalogi komaj še za približno 14 dni. Tudi ostale tvornice imajo na zalogi le še manjše količine sirovin. Največjo zalogo ima največja tkaninska tvornica v Mariboru Hutter in drug. Zatrjujejo pa, da bo komaj zadoščala še za mesec dni. V primeru, da se v doglednem času ne posreči rešiti vprašanja nemotene dobave sirovin, je ogroženo obratovanje vseh tkaninskih tvornic in s tem zaslužek 7000 do 8000 delavcev. Mariborčani upajo, da ne bo tega udarca, ki bi bil usoden za delavstvo in za vse mariborsko gospodarstvo.

* **Obvezno zavarovanje posevkov proti toči v Bosni.** Minister za kmetijstvo je podpisal uredbo, ki predpisuje obvezno zavarovanje posevkov proti toči na področju drinske banovine.

* **Pred 200 leti so se Slovaki naselili v Vojvodini.** Te dni je bilo v prostorih Slovaške matice v Petrovcu v Vojvodini posvetovanje, na katerem so zastopniki jugoslovenskih Slovakov sklenili, da bodo leta 1940. slovesno praznovali 200-letnico, odkar so Slovaki prišli v Jugoslavijo. Ob tej priliki bodo Slovaki izdali tudi posebno spomenico s podatki o kulturnem in socialnem življenju Slovakov v Jugoslaviji.

* **Smrt Sokola-vojaka.** Pred kratkim so v Kamniku spremili na zadnji poti Plahuto Toneta. Preminil je v Dalmaciji, kjer je služboval kot letalski podoficir. Dolgi žalni spreved, v katerem so bili mnogoštevilno vojaško zastopstvo iz Ljubljane in Kamnika, Sokoli in gasilci v krajih in mnogo občinstva, je pričal, da je šla izguba mladega fanta vsem do srca. Padel je v izvrševanju službe, ki mu kot zavednemu Sokolu ni bila samo v nujno dolžnost, temveč kot domovini potrebno delo, ki se ga ni nikoli bal. V letih naporene službe ni pozabil sokolskih dolžnosti: delal je kot vojak in Sokol, kjerkoli je služboval. Bodi mu časten spomin!

* **Proga Ljutomer — Murska Sobota je izpopolnjena z novim tirom.** Ko je bila proga Ormož — Murska Sobota l. 1924. izročena prometu, je med postajami Ljutomerom, Veržejem in Križevci ostala ovira v tem, da so vozili vlaki za smer Hodoš in za smer Gornjo Radgono na skupnem, skoro dva kilometra dolgem kraku, preden so krenili v svojo pravo smer. Posledica skupne uporabe te poti je bila, da sta si smela zaradi varnosti slediti vlaka proti Murski Soboti in Gornji Radgoni šele tedaj, ko je vlak za eno smer že prestopil odep. Ta varnostna odredba je bila v časovno škodo enemu ali drugemu vlaku. Še neugodnejše se je razvijal vlakovni promet za smer Ljutomer iz Gornje Radgone in Murske Sobotice. Z uveljavljenjem novega voznega reda v noči od 14. na 15. t. m. bodo prenehale te ovire. Dolgoletna zahteva potujočega občinstva se je izpolnila, kajti nedavno je bil dograjen samostojen krak.

* **Frankolovo dobi brzozav in telefon.** Ministrstvo za pošte je izdalo odlok, s katerim dovoljuje, da se odpre na novi pogodbeni pošti v Frankolovem telefonska in brzozavna služba.

* **Konjske dirke.** Kolo vozačev in jahačev v Ljutomeru priredi svoje pomladne kasaške in galopske konjske dirke v nedeljo 14. t. m. ob pol 15. na Cvenu pri Ljutomeru. Gostje, ki se bodo pripeljali z vlaki, bodo imeli od Zavratnikovega hotela v Ljutomeru na razpolago avtobusni prevoz na dirkališče in

nazaj k vlakom. Ljubitelji konj in konjskega sporta, pridite na Mursko polje!

* **Kolektivna pogodba v čevljarški obrti.** Zadnji čas se je vršilo v Ljubljani mezdno gibanje med čevljarškimi pomočniki, ki so predložili mojstrom kolektivno pogodbo. Na sestankih je bil dosežen sporazum. Poudariti je treba, da so pogajanja potekla v popolnem sporazumu, ker so mojstri upoštevali težavni položaj pomočnikov. To je prva kolektivna pogodba v čevljarški obrti. V veljavo je stopila 1. maja.

* **Smrtna nesreča.** Predzadnje nedeljo zjutraj je šel 63-letni posestnik in upokojeni železničar Janez Vrabič z Grobelnega v St. Jurij ob južni železnici k maši. Ko je stopal po cesti proti cerkvi, se mu je pripeljal s kolesom naproti 26-letni posestnikov sin Stanko Knez iz Botričnice. Vrabič se ni pravočasno izognil in kolesar ga je podrl na tla. Poškodovanca so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti** Vam pokaže Hranilna posojilnica »Moje Dom«, Ljubljana, Dvořakova 8. Prospekti brezplačno.

* **Toča je pustošila po Sorškem polju in po Selški dolini.** Predzadnje soboto je padala po velikem delu Sorškega polja in Selške doline kakor lešniki debela toča in silno poškodovala mlado rast, zlasti sadovnjake. Pogled na opustošene sadovnjake je zdaj silno žalosten.

* **Nočni požar v Kamni gorici na Gorenjskem.** V noči na ponedeljek se je vnelo gospodarsko poslopje gostilničarja in posestnika g. Vladimira Kapusa v Kamni gorici pri Radovljici. Gospodar je s pomočjo gostilniških gostov rešil vso živino iz hlevov. Požrtvovalni gasilci iz Kamne gorice so bili kljub pozni nočni uri takoj na kraju požara in njim se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na sosedne zgradbe. Kaže, da je bil ogenj podtaknjen.

* **Nesreča ne počiva.** Te dni je opravljal zidarski mojster Anton Zupančič zunanja zidarska popravila na cerkveni hiši v Žužemberku. Ko je proti večeru dokončal delo, mu je na odru, visokem kakih pet metrov, spodrsnilo in padel je z glavo navzdol na cementno ploščo tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Dva dni zatem je umrl. Naj počiva v miru!

* **Velik požar v Spodnji Hudinji.** Nedavno ponoči je gorelo 40 metrov dolgo gospodarsko poslopje ge. Adele Dečkove v Spodnji Hudinji pri Celju. Na kraj požara so prihiteli celjski mestni gasilci in gasilci iz Gaberje. Posrečilo se jim je požar omejiti, da se ni razširil še na

Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

»Pretnar je dobro čutil: to, kar sliši tu, ni jezikanje razsrjenega človeka. Ta mož ve, kaj hoče. Njegove besede mu niso bile prav všeč. Iz ust drugega človeka bi se mu zdele celo lahkomišelnice. Toda v njih je bilo nekaj trdega in določnega in človek je moral v duši občutiti spoštovanje do njih.

»Ne vem«, je rekel. »Tako čudno izpremenjeni se mi zdite.«

»Upam, da ne boste mislili, da sem tudi jaz slab in hudoben.«

»Ne, Šolar. Hudo mi je le, da vi govorite tako!«

»Pa mislim, da si zaradi tega ne bova postala sovražnika. To bi me bolelo, saj se pozna že trideset let.«

»Prav zanesljivo ne bova sovražnika. Zdaj pozdravljeni, Šolar!«

»Zbogom, gospod učitelj!«

Pretnar je šel svojo pot. Ob gozdu je še obstal in se ozrl.

Šolar je bil že spet pri delu. S tako vne- mo se ga je lotil, kakor bi bil hotel ujeti zapravljenih minut.

VII.

Šestnajstega novembra so bile volitve v treh občinah, naslednji dan v štirih, osemnajstega pa spet v treh. Ta dan so volili žu-

pana tudi v Gorenji vasi. V večini občin so bili izvoljeni župani kmetijske stranke.

Meglič v Orešju je propadel, toda njegov nasprotnik je imel samo dva glasova večine. Razen tega gospod dekan svoje zmage ni mogel biti prav vesel, ker je postal podžupan Marolt.

V Gorenji vasi je dobil Potočnik štiri in štirideset glasov, Šolar pa tri in petdeset. Tako je bil Šolar izvoljen za župana.

V vseh občinah so ljudje pravili, da takšnih volitev še niso doživeli. Drugače so mirno oddajali svoje glasove in se niso dosti menili, kdo je bil izvoljen. Spore so imeli malokdaj. Za politiko se niso brigali. To pot pa je gorelo na vseh koncih.

V vsaki vasi je stala stranka proti stranki. Duhovniki so očitno in skrivaj zbirali glasove. S prižnico so javno govorili, da je v veliki nevarnosti za svojo dušo tisti, ki pomaga cerkvi sovražnim ljudem do oblasti.

Poizkušali so pregovarjati može in so klicali še ženske na pomoč. V neki fari je dejal kaplan celo šolskim otrokom, naj vsak dan molijo za svoje očete, da jih bo ljubi bog ohranil v veri.

Tudi kmečka stranka ni držala križem rok. Nj še imela sredstev, ki so potrebna za širjenje novega gibanja, ni še imela shodov, da niti mnogo zaupnikov ni imela. Vzlic temu pa so se ljudje našli. Od hiše do hiše so govorili in samo ljudi, ki so bili zanesljivi, so izbrali. Drug o drugem so vedeli, kdo je trden in kdo se bo vdal pritisku z druge strani.

Brez letakov so se sporazumevali, iskali

nove pristaše in si izbrali ljudi, ki so se jim zdeli vredni zaupanja.

Na dan volitev je bilo dosti hrupa. Ljudje, ki so se zdaj prvič vrgli v političen boj, še niso znali skrivati svojega veselja nad uspehom ali jeze nad porazom.

Na Beli so stali mladi fantje pred volilnim lokalom in se norčevali iz vsakega dekanovega pristaše. Mesar se je napil in rekel volilnemu komisarju, da bi mu bilo najljubše, če bi takoj šli nad plemstvo in duhovščino. On bo že tako udaril, da bo zaleglo.

V sosedni vasi so se stegli in v Orešju so morali črni bežati iz gostilne, ker bi jim bila drugače slaba predla. V Gorenji vasi so bili ljudje mirnejši. Skoraj vsi upravičenci so prišli na volišče. Pol ure pred koncem je manjkalo le še nekaj ljudi. Izid ni bil že v naprej odločen. Potočnik je imel dosti pristašev in župnik je storil vse, da bi mu pomagal do zmage. Še na volišče je prišel in tam pregovarjal ljudi.

Ko je prišel nazadnje še stari Orehar, ki je ležal več kakor leto dni doma bolan, so vsi vedeli, da ga je le župnikova beseda spravila iz postelje. Toda vse ni nič pomagalo. Šolar je bil izvoljen z devetimi glasovi večine.

»Za župana je torej izvoljen Andrej Šolar, posestnik iz Gorenje vasi...«

»Živio!« je zakričal Ovsenek, »boljšega ne bi bili mogli izbrati.«

»Morda bi bil pa ti boljši,« je jezno odvrnil Potočnik.

»Ne, jaz ne. Ti pa še manj!«

»Ti ga že lahko hvališ, saj si bil njegov priganjač.«

kozolec. Požrtvovalnost gasilcev je rešila iz gorečega hleva vso živino. Niso pa mogli rešiti številnih strojev in žitne zaloge. Kako je ogenj nastal, še ni bilo mogoče ugotoviti. Nekateri mislijo, da je kratki stik zakrivil požar.

* **Avto je ubil petletno deklico.** V soboto popoldne se je pripetila na Češnjici huda nesreča, katere žrtev je postala 5 let stara hčerka trgovke Erzenove, po domače Novakove. V navedenem času je vozil proti Škofji Loki Košmeljev avto iz Železnikov. Usodno naključje je hotelo, da je steklo dekletce preko ceste prav v trenutku, ko je privozil po cesti tovorni avto. Šofer se je sicer umaknil z avtom na skrajno desnico, nesreče pa kljub temu ni bilo mogoče več preprečiti. Smrtna nesreča je zadela Erzenovo tem huje, ker so ji pokopali pred tremi meseci moža. Z nesrečno družino součustvuje vsa soseska.

* **Smrt pod avtomobilom.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 4-letno Danico Pirmanovo, hčerko mizarskega pomočnika iz Vižmarjev. Ko se je igrala na cesti, je vanjo zavozil neznan avtomobilist in jo hudo poškodoval. Kmalu po prevozu v bolnišnico je sirotica umrla.

* **Smrtni nesreči dveh otrok.** Na Pavlovskem vrhu se je pred hišo igral dveletni sin posestnika Skrinjarja Ivanček. Ko je šla mati v sobo, se je deček splazil do mlake, v katero je padel in utonil. — Pri železniški postaji Orehovi vasi - Slivnici je prišla pod vlak dveletna hčerka železniškega delavca Stefana Čabra, ki ima hišico blizu proge. Otrok je bil takoj mrtev.

* **Železniška nesreča pri Poljčanah.** Te dni zvečer se je pripetila blizu poljčanske postaje huda železniška nesreča. Nasproti Margerlovi tvornici sta trčila skupaj tovorni in premikalni vlak. Premikalna lokomotiva je zavozila z veliko brzino v prtljažni voz tovornega vlaka. Lokomotiva je prtljažni voz zdobila na drobne kose. Pri tem je lokomotiva prevrnila še dva druga tovorna vagona, se seveda iztirila in zgrmela v jarek. Pri tem se je hudo poškodoval kurjač Ivan Skomac, ki je bil na lokomotivi. Obležal je nezavesten s poškodbami po vsem telesu. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

* **Povoženega nesrečnika so prepoznali.** Nedavno so našli uslužbenci kresniške železniške postaje truplo neznanega povoženca. Po več dneh so orožniki dognali, da je bil nesrečnik Jakob Erklavec, doma iz Studa pri Domžalah, po poklicu slavninar. Bil je vdo-

vec. Kakor kaže, se je zgodila nesreča, ne pa samomor.

* **Nenadna smrt dveh deklet.** Te dni so pokopali mlado trgovsko pomočnico, ki je služila v Javornikovi trgovini na Grosupljem. Dekle, ki je bilo zelo priljubljeno med prebivalstvom, se je iz neznanega vzroka obesilo. — V soboto pa je umrla nenadno šele 18letna hči posestnice Možinove iz Ponove vasi. Deklica se je nameravala odpeljati v Ljubljano zaradi boleznih v grlu. Na postaji ji je postalo slabo, zato so jo odvedli v bližino Javornikovo trgovino, kjer je že čez nekaj minut izdihnila. Zdravnik je ugotovil, da jo je zadela srčna kap.

* **Pižmovke straše po mariborski okolici.** zlasti v okolici Sv. Miklavža pri Mariboru, kjer je ubil višji paznik Lubenjšek te dni 20. pižmovko. Pižmovka se hitro širi, saj ima letno po šest do osem mladičev. Umestno bi bilo, da razpišejo oblastva primerne nagrade za uničevanje te škodljive živali.

* **Samomor v Škofji vasi pri Celju.** Pred kratkim je 30letni delavec Eller zbežal z orožnih vaj ter se potikal nekaj časa po Vojniku in Škofji vasi. Medtem je bil izvršen v Škofji vasi vlom, katerega so pripisali Elterju. Ko je ta zvedel, da njega sumijo, se je sam javil oblastvom in pri zaslišanju zanimal krivdo. Pozneje so ga pa iskali orožniki, da bi ga izročili vojaškemu oblastvom. Eller se je pred njimi nekaj časa skrival, nato pa odšel proti graščini v Škofji vasi in se v bližini nje obesil.

* **80letna občinska ubožica je zgorela.** 80-letno občinsko siroto Marijo Bravnikarjevo, ki je stanovala v podstrešni sobici v Splavarski ulici 3 v Mariboru, so te dni zjutraj našli vso ožgano in mrtvo. Kakor domnevajo, je ponoči bržkone vstala in hotela iz izbe. V rokah je imela luč. Ko je hotela po stopnicah, ji je najbrž spodrsnilo. Padla je po stopnišču in obležala v nezavesti, tako da ni mogla klicati na pomoč. Pri tem pa se ji je vnela obleka in je sirota v grozljivih mukah izdihnila.

* **Sava je naplavila truplo neznanega utopljenke.** Te dni je Sava naplavila pod Impolskim gradom nasproti postaji Blanci žensko truplo. Neznanka je imela na sebi samo spodnjo obleko, ki je bila precej raztrgana, medtem ko je imela na čelu udrtino in so ji v zgornji čeljusti manjkali štirje spredni zobje. To da slutiti, da ne gre za nesrečo, temveč za zločin. Sodna komisija iz Radeč ni mogla ugotoviti ničesar natančnega, ker

je bilo truplo že močno razpadlo. Po mnenju sodnega izvedenca je moralo truplo ležati v vodi en do dva meseca. Glede udrtine se ni dalo natančno dognati, ali je nastala od udarcev trupa v vodi ali že prej. Isto velja glede zob. Neznanko so po raztelesenju pokopali na vaškem pokopališču na Logu. Neznanka je bila precej močne postave, s črnimi dolgimi lasmi, stara okrog 25 do 30 let. Po obleki bi se sodilo, da je bila kmečkega stanu.

* **Usodna dečkova igra z vžigalicami.** Pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah je unepelil ogenj domačijo posestnice Marije Majnigerjeve. Preiskava je dognala, da je domači šestletni sinček pri igri z vžigalicami zanetil seno.

* **Za pokopališčem se je obesil v Slovenski Bistrici 53letni bivši rudar Pavel Marčec.** Vzroki njegovega obupnega dejanja niso znani.

* **Najdena mrtva ženska.** Izletniki so našli na Pohorju med Seniorjevim domom in Malim Črnim vrhom truplo 25 do 30 let stare ženske. Truplo je bilo že precej razpadlo. Domnevajo, da gre za žensko, ki je pred štirimi meseci bila v Mariboru ter se je oglasila v pisarni Slovenskega planinskega društva, kjer je prosila za službo kuharice v Seniorjevem domu. V pisarni so jo napotili k oskrbniku tega doma. Ta pa pravi, da se pri njem ni ponudila za kuharico nobena ženska. Nesrečnica je najbrž med potjo omagala in zmrznila.

* **Vlom v zidanico.** Nedavno ponoči so tatovi vdrli v zidanico posestnika Jožeta Kralja v Telčah nad Škocijanom in rajali v njej vso noč. Proti jutru pa so izginili. Odnesli so s seboj 60 litrov domačega žganja, precej vina in lesen škaaf.

* **Zvon so ukradli.** Iz Cerkelj na Gorenjskem poročajo, da je bil iz podružnične cerkve sv. Lenarta ukraden 300 kg težak zvon, ki so ga tatovi odpeljali z vozom najbrž proti Kamniku ali pa proti Komendi. Ali so že našli za tatovi sled, nam še ni znano.

* **Župna cerkev v Vipavi oropana.** V nedavni noči je bila župna cerkev v Vipavi oropana. Tatovi so na nekem cerkvenem oknu prežagali železne križe in vdrli v cerkev. Razbili so vratca tabernaklja, vzeli ven srebrna ciborija, raztresli hostije kar po oltarni mizi, ciborija pa odnesli. V zakristiji so postali njihov plen trije srebrni kehlji. Orožništvo drzne tatove, ki so prišli menda iz Trsta, vneta išče, vendar ni za njimi sledu.

»Kar lepo domov pojdi, Potočnik! Pri nas si ne boš nič prislužil! K župniku pojdi, ta ti bo že kaj plačal.«

»Ti mi ne boš ukazoval, ti si mi premalo!«
»Kar pojdi domov! Tako neumen nisi, da bi se s teboj prepiral.«

»Ovsenek, zadnja beseda še ni padla.«
»Tako? Ali imate še kaj špitalarjev pripravljanih, ker je bil stari Orehar premalo.«

Vsi so se smejali. Potočnik se je izmuznil mimo ljudi, ki so stali okoli njega, in šel jeznost domov.

Vrag naj vzame vse in Šolarja najprej. Tamu je povsod napoti. Saj mu do županske časti ni bilo toliko. Jezilo ga je le, da je izgubil boj proti Šolarju in da bo zdaj lahko Šolar nosil pokoncu glavo. »Kaj hočeš?« je zakričal nad Smoletom, ki ga je čakal pred hišo.

»Nič nočem. Dober večer ti pravim.«
»Bog ga daj, pa v miru me pusti!«
»No, no! Ali moraš takoj vzrojiti?«

»Ali naj se ti morda zahvalim, ker ste napravili mojega prijatelja za župana? Najslabšega, kar ste jih imeli v občini.«

»Jaz ga nisem. Saj dobro veš, koga sem volil!«

»Da, ti ne! In vsi drugi tudi ne. Kaj je pa z mojim denarjem? Kdaj mi ga boš vrnil?«
»Danes ti ga ne morem dati. Nekoliko boš moral še že počakati.«

»Nak, ne morem več čakati. Z nobenim izmed vas ne maram imeti več opravka. Svoj denar hočem, pa konec!«

»Ali si mar pamet izgubil? Svoje prijatelje boš pa vendar poznal.«

»Ne potrebujem prijateljev.«

»Takšen si torej! Ker se ti zdaj ni posrečilo to, kar si hotel, se boš na ves svet znašal. Kdo pa si je toliko brusil po vasi pete za tebe kakor jaz?«

»Slabo delo se ne plačuje.«
»Ali je mar slabo delo, če ima Šolar nekaj glasov več kakor ti? Saj jih ne bi bil dobil, če ne bi bilo kmetске stranke.«

»Vseeno mi je. Zaradi mene naj bo Šolar kar župan. Prav nič več me ne briga vse to.«

»Poslušaj, župnik mi je rekel, da pridji jutri po maši k njemu.«

»Pa me ne bo. Kaj naj le tam počnem?«

»Mislim, da nekaj pripravljaj. Meni pa ni povedal, kaj.«

»Prav v nič več se ne bom spuščal.«

»Saj se ti ni treba. K njemu pojdi in poslušaj, kaj ti bo rekel. Če ti ne bo všeč, mu še zmerom lahko pokažeš hrbet.«

»Ne verjamem, da bi šel tja.«

★

Šolar je sedel z zavihanimi rokavi na klopi pri peči in kadil. Že dolgo ni bil tako dobre volje kakor ta dan. Ni bil časti lakomen in ni maral biti več kakor drugi. Toda te volitve so bile zanj in za druge nekakšna preizkušnja. Moral je pokazati, ali na vasi še kaj velja, po vsem tistem, kar mu je v zadnjem času zagodel župnik. Kogar dolgo obrekujejo, izgubi počasi svoje ime. Ljudje ne izprašujejo zmerom po pravici ali krivici in vidijo samo udarec, ki ga človek dobi.

Toda zdaj, ko se je vse srečno končalo, je čutil pod nogami trdna tla. Tudi v lastni hiši. V zadnjem času mu ni šlo vse tako po volji, kakor si je bil želel.

Ženske so govorile same prazne besede kakor ljudje, ki postanejo iz zadrege zgovorni. Vsako klepetanje na vasi je dobilo svoj odmev tudi v domači hiši. Zdaj pa bo moral spet priti stari red. To se mu je zdelo pravilno in koristno. Na tihem se je sam pri sebi smejal. Kakšne so te ženske! Ko je ženi povedal, kako so se volitve končale, ga je najprej vprašala, ali Pekovka to že ve. In potem je začela govoriti, kako se bo ta jezila. Jeza drugih, to je pri ženskah zmerom prvo, za drugo se pa ne menijo.

Široka senca je padla v izbo. Šolar je pogledal kvišku in opazil pri oknu Ovsenka, ki se je zadovoljno smejal.

»Tu sediš,« mu je rekel, »jaz pa te povsod iščem. Kakšen župan pa si, da te ni v gostilno? Za nekaj litrov boš vendar dal, ko smo se tako borili za tebe!«

»Za pijačo bom že dal,« je odvrnil Šolar, »v gostilno me pa ne bo.«

»Zakaj pa ne? Ko bi videl, kako so tam vsi veselili!«

»Ne gre za veselje, Ovsenek. Prav zaradi tega ne grem. Vem, da je tam dosti takšnih, ki mislijo, da morajo biti prav razposajeni zaradi tega, da meni napravijo veselje.«

»Le pojdi! Saj se ti ni treba na nikogar ozirati!«

»Na druge ne, ampak nase se moram. Nočem se ga še jaz nalesti. Saj poznaš ljudi in veš, kakšni so.«

»Ko se je pa tako lepo končalo! Malo je pa le treba zmago zaliti!«

»Ne, pusti me zdaj, Ovsenek. Drugič pojdem prav rad. Saj imam tako že dovolj sovražnikov.«

* **Vlomilci so odnesli za 10.000 din tobaka.** V Rušah so ponoči vdrlili neznanec v trafiko invalida Ivana Šetoroviča, ki je v paviljonu v bližini tvornice za dušik, in odnesli za 10.000 din cigaret. V predalu so našli še za 3000 din kolkov in znanek in so jih tudi pobrali. Tatov še niso prijeli.

* **Zaradi pretepa odpuščena iz službe.** V zapore ljubljanskega okrožnega sodišča so privedli orožniki Jožeta Plahutnika, rudarja iz Zagorja. Pred dnevi sta bila Jože in njegov brat v družbi vinjenih fantov. Zvečer so kričali po zagorski dolini. S postaje se je tedaj vračal orožniški narednik. Pozval je kalilce nočnega miru, naj se umirijo. Drugi fantje so se pokorili čuvarju javnega reda, brata Jože in Vinko Plahutnik pa sta napadla orožnika. Orožnik, ki je bil sam in zaradi večurne službe že izčrpan, se je junaško branil. Jože in Vinko pa sta pokazala svojo divjaško naravo in sta zadala orožniku več ran. Še isti večer sta bila oba divjaka aretirana in proti njima je bila uvedena preiskava. Vinko je do razprave spuščen na svobodo. Obsodbe vredni dogodek je bil sporočen tudi vodstvu Trboveljske premogopne družbe, ki je izdalo takojšen odlok, da sta Jože in Vinko Plahutnik za vedno odpuščena iz službe pri rudniku. Jože Plahutnik je znan kot nevaren pretepač. Kar se kazenskega odpusta iz službe tiče, je treba povedati, da družba po večini odpusti vsakogar, ki se divjaško pretepa. Pravijo, da je to že marsikaterga izpametovalo in da je pretepanja po rudarskih revirjih vedno manj. Saj je pri nas dovolj kruha potrebnih ljudi, ki so voljni nadomestiti pijance in razgrajče, sramotilce našega narodnega ponosa.

* **Zažgal je gozd, ko je pekel vrane.** V Prepolah na Dravskem polju je nastal v gozdu trgovca Ernesta Sombora požar, ki je zajel tudi gozd posestnika Franca Stumbergerja in Simona Pušnika. Kmetje iz Trniča, Prepol in Braunšvajga so preprečili, da se požar ni še naprej razširil. Požar je nastal po nepredvidnosti. Neki 15letni fant si je na Somborjevem zemljišču pekel mlade vrane. Močan veter pa je zanesel iskro na suho listje in naenkrat je bilo vse na okrog v ognju.

* **Mrlič, ki so ga spoznali po prstnih odtisih.** V tržaški bolnišnici je umrl neznanec, ki so ga našli pred nekaj dnevi hudo ranjenega na nekem dvorišču v Trstu. Po njegovi smrti so začeli ugičati, kdo naj bi bil neznanec. Pri sebi ni imel nobenih listin.

»Prav te bi moral danes še posebej ujetiti.«

»Ne, ne maram se spuščati v prepire.«

»Prepiri pa morajo biti, Solar. Drugače je kar predolgočasno.«

»Naj bo dolgočasno. Zaradi gostilne res ni vredno, da bi se človek dajal v zobe.«

»Morda imaš nazadnje prav. Jaz pa danes ne pojdem tako hitro domov, to dobro vem.«

Okoli župnišča ta dan ni bilo tako mirno kakor drugače. Curek vodometna se danes ni dvigal naravnost kvišku in padal v kamenito korito. Veter ga je zanašal v stran, da je močil s peskom posuto pot. Tudi ta pot ni bila tako skrbno negovana kakor nekoč.

Kostanji so nasuli vanjo svojega suhega listja. Ti listi so se vrteli v vetru, kakor bi bili plesali. Divja trta na hiši je bila videti tudi precej žalostna. Zdaj, ko je že izgubila precej listja, so se kazala gola rebra vejic, ki so se plazila po zidu. Drobni dežek je rosil na škrljasto streho. V žlebu je klokotala voda in potem šumeč padala skozi ozke cevi.

Povsod nered in otožno razpoloženje. Toda vse ni pomenilo prav nič proti razburjenju, ki je gospodovalo v notranjosti poslopja. Tu so imeli nevarni viharji svoje skrite igre. Niso divjali na glas, toda njihov učinek se je dobro čutil. Vrata so se s treskanjem zapirala. Jezni koraki so se slišali povsod. Čuden nemir je gospodoval nad župniščem.

»Ali ni nekaj zaropotalo v sobi prečastitega gospoda? Ali se ni slišalo, kakor bi bil zagnal stol po tleh?«

Kaplan je prisluhnul.

Čui! Zdaj je nekaj priletelo ob zid in padlo na tla. Kakor bi bil župnik zagnal v ste-

Nazadnje pa je to uganko rešila policija na podlagi prstnih odtiskov. Dognala je, da je to 47letni Josip Simonič, ki je po več letih zapora prišel iz kaznilnice.

* **Na cesti ga je ubil.** Nedavno zvečer se je med posestnikovim sinom Sivkom Ivanom in Konradom Črepinškom vnel prepir. Črepinšek je pograbil za nož ter Sivka Ivana zabodel v prsa. Rana je bila smrtna. Črepinška so takoj aretirali.

* **Roparski napad pri Vojniku pri Celju.** Nedavno zvečer sta vdrla v stanovanje Marije Vrečko v vojniški okolici dva zakrinjana moška in zahtevala denar. Vrečkova je v strahu ponudila razbojnikoma 100 din. Toda razbojnika se s tem nista zadovoljila. Z nabitim samokresom je eden stražil Vrečkovo in njeno služkinjo, drugi pa je vse prebrskal in našel 1500 din in zlato zapestno uro. Roparja sta nato izginila. Orožniki so nekega sumljivega moškega aretirali.

* **Roparski umor pri Svibnem.** Že nekaj dni so pogrešali 45letnega posestnika Jožeta Kneza iz Prelesja. Marljivi gospodar se je bil po opravih odpravil na vlak v Radeče in je imel s seboj večjo vsoto denarja. Ko pa ga po nekaj dneh ni bilo domov, se je na domačiji naselila skrb. Začeli so ga iskati in so ga našli v gozdu umorjenega. Ropar mu je vzel 1060 din, srebrno uro, klobuk in dežnik. Orožniki so zločince že izsledili.

* **Razbojniški napad v Zamušanih.** V Zamušanih pri Sv. Marjeti niže Ptujca živita zakonca Vinko in Apolonija Škrjančeva. Nedavno ponoči sta zaslišala razbijanje po oknu. Škrjančeva žena je pogledala skozi okno ter zapazila zunaj dva moška, izmed katerih je enega spoznala. V tem trenutku je eden porinil skozi okno špičast kol in jo v čelo nevarno ranil. Začela sta klicati na pomoč. Njune klice je slišal sosed Mlakar Simon, upokojeni železničar iz Maribora, ki ima tam gorice in je bil baš doma. Odprl je okno, da bi videl, kaj se godi. Ko sta divjaka slišala odpirati okno, sta se obrnila proti Mlakarju in zahtevala denar. V strahu jima je Mlakar vrgel skozi okno 70 dinarjev, češ da nima več. Nato sta roparja začela razbijati po oknih in vse razbila. Vrnila sta se k Škrjancu ter mu razbila vse šipe. Potem sta šla še k drugemu sosedu ter tudi tam razbijala. Po dveurnem razbijanju sta izginila. Orožniki od Sv. Marjete so že drugo jutro prijeli glavnega krivca.

no težko knjigo. Koraki so se približali vratom in kaplan je odskočil.

Kuharica je stala v kuhinji. Stokala je in strmela pod strop.

Težki koraki nad njo so še neprestano hodili sem in tja. Strop se je tresel, da je časih padel še kakšen drobec ometa na tla. Kuharica si je pritisnila roko na razbijajoče srce in Pekovka, ki je bila pri njej v kuhinji, je rekla:

»Sveta mati božja, gospod morajo biti hudo slabe volje.«

»Ali je mar to zaslužil?« je zavzdihnila kuharica. »In vsemu je kriv samo Solar. Solar, da, to je prava sramota za vso faro!«

»Zmerom je bil takšen, kar ga poznam. Prav nič vere nimajo ljudje več. Cele mesece ne gredo v cerkev. Ne vem kako dolgo ga že nisem videla tam.«

»In ker opravlja prečastiti svojo dolžnost, ima zdaj samo jezo in zasmeh za plačilo. Ali ste slišali?«

Spet je priletela knjiga ob steno in potem padla na tla. In Pekovka je to gotovo slišala!

VIII.

V Beli ulici v mestu je stisnjena med druga poslopja hiša gospoda Mihe Bizjaka, kjer je tudi njegova trgovina. Hiša ima samo dve nadstropji, vendar pa ob drugih ni videti siromašna. Že na zunaj se ji vidi, da je v njeni notranjosti bogatija doma. V pritičju je trgovina in iz nje uhaja vonj po žgani kavi.

Gospod Bizjak kadi pipo in puha dim pod strop. V svoji pisarni je. Na tisoče pisem je odšlo že iz te pisarne v vse dele sveta. Od tod vodi svojo trgovino in nadzoruje svoje

Popotnikova torba

Premog in železna ruda v celjskem okraju

Celje, maja

Znana sta že dva precej velika premogovnika, ki sta v Pečovniku in Zabukovci. Premog v državnem premogovniku je zlasti odličen. V zadnjem času so odkrili premog tudi v Socki in Galiciji, kjer so po ustnem izročilu kopali premog že l. 1800., a so zaradi nesreče v premogovniku kopanje opustili. Lani se je za to začel zanimati g. Mlekuž iz Celja in je na svojo roko najel nekaj delavcev. Ni pa imel dovolj denarja in je zato delo opustil. Letos pa se je začela zanimati za premogovnik neka nemška tvrdka, ki je začela čistiti rove in je zaposlila v rudniku v Socki nad 20 delavcev, v Galiciji pa 10 delavcev. V Socki so baje naleteli na debelo žilo železne rude. Zanimivo pa je vsekako, da je med domačimi denarniki za taka podjetja zmerom tako malo zanimanja. Zmerom mora priti tujec, da izrablja naše podzemne zaklade, a naš človek mu opravlja težaška dela. Če je v Socki res dobra železna ruda, bi se morali pristojni činitelji malo bolj zanimati zanjo.

Mnogo se govori o tem, da ima tudi naša država precej bogatinov, zlasti v Beogradu. Toda nam vsem v Jugoslaviji manjka prave podjetnosti, namreč take podjetnosti, ki ne bi hotela že kar čez noč vleči iz podjetja debele dinarje. Pri nas imamo samo sprétno trgovce, kar javnosti prav nič ne koristi. Narodu in državi koristijo le oni denarniki, ki vlagajo denar v produkcijo.

Smrt matere senatorja Puclja

Velike Lašče, maja

V Velikih Laščah je v visoki starosti 89 let umrla ga. Frančiška Pucljeva, mati senatorja in bivšega ministra g. Ivana Puclja. Rajnka se je pred 66 leti priženila na lepo domačijo Pucljevih. Bila je postavna in podjetna dolenjska žena, dobrega srca in bistre glave. Živel je za svoj dom in za svoje

uslužbenca. In če pride preveč ljudi v trgovino, stopi še on za pult in postreže s takšno vljudnostjo, kakor ne bi bil vse življenje nič drugega delal.

Ko odide kupec obložen z zavitki k blagajni, vidi še njegovo ženo Zofijo, ki pobira denar in ga zлага v predal.

To lahko vidijo vsi tisti, ki pridejo v trgovino gospoda Mihe Bizjaka. Ko pa pride večerna ura in se trgovina zapre, si gospod Bizjak pomane roke in gre po stopnicah navzgor v svoje stanovanje.

»Tako, za danes bi bilo torej vse opravljeno...«

Tudi danes je šel gospod Miha zadovoljen v stanovanje. Mlado dekle mu je prišlo naproti in ga pozdravilo s poljubom, za katerega bi ga bil lahko vsakdo zavidal. Kajti gospodična Sonja je v svoji domači obleki z belim predpasnikom nad vse prikupna. Njena lica so bila od ognja v kuhinji rdeča kakor piruh, oči so se ji svetile in vse na njej je izdajalo prekičevajoče zdravje.

»Dober večer Sonja!« je dejal gospod Bizjak. »Ali je že pogrnjena miza?«

»Seveda. Čez četrto ure bomo že večerjali!«

»Ali si ti kuhala?«

»Samo pomagala sem, očka.«

»No, radoveden sem!«

»Kar v jedilnico pojdi. Mama je že tam in čaka.«

Bizjak je stopil v sobo in zavil k peči.

»Danes je pa res prijetno tu v sobi,« je rekel. »Žena, zakaj pa je pogrnjeno za štiri ljudi? Kdo pa še pride?«

»Gospod Markič. Danes je vendar sobota.«

(Dalje prihodnjič)

otroke, a zanimalo jo je tudi vse, kar se je godilo po svetu in v njeni domovini, posebno v dobi narodnega prebujenja. Usoda je hotela, da je postala vdova že s 34. letom. Njen ljubljenc med otroki, Ivan, je štel tedaj šele osem let.

Po smrti moža je vdova Frančiška kakor mnoge slovenske matere prevzela na svoje rame družinske in gospodarske skrbi. Pošteno in pametno je vodila veliko Pucljevo gospodarstvo hkratu z gostilniško in mesarsko obrtjo. Bila je prva slovenska samostojna mesarica. Pri vseh skrbih ni zanemarila svojih materinskih dolžnosti. Vzgojila je svoje otroke v narodnem duhu.

Kljub visoki starosti je čitala do nedavnega vse časopisje. Ko so ji oči opešale in ni mogla sama več čitati, so ji morali vnuki brati časopise in knjige. Na sina Ivana je bila ponosna in zaradi tega je preživela mnogo bridkih ur, ko je čitala o napadih na Ivana. Njeno materinsko srce ji je govorilo, da se sin Ivan bori za pravico, zato ni mogla razumeti, kako so mogoči takšni napadi. Rajnka je bila globoko verna žena.

G. Ivanu Puclju in njegovim družini naše globoko sožalje, rajniki pa blag spomin!

Hud potres v Zasavju

Ljubljana, v maju.

V soboto zjutraj ob 5.10 je razburil mnoge Ljubljance precej močan potres. Posebno močno so čutili potres stanovalci v višjih nadstropjih. Zašklepetale so šipe in zaškripalo je pohištvo. Da je bil potres res precej močan je razvidno iz tega, ker so ga nekateri čutili tudi na sami zemlji.

Še mnogo močnejši kakor v Ljubljani so bili potresni sunki v vsem Zasavju. V Litiji se je porušil dimnik na neki strehi in padla je tudi opeka s streh. Prav tako je padlo nekaj opek s streh v Zagorju. Potres so nalahno čutili še v mnogih drugih oddaljenejših slovenskih krajih.

Naši na tujem

Iz Buer-Hassela (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko narodno delavsko društvo »Edinost« priredi 29. t. m. (na binkoštni ponedeljek) z velikim avtobusom izlet na Wesel ob Renju. Društvo se pripravlja na veliki izlet v našo domovino, ki bo avgusta. Vožnja bo stala kakor lani okoli 50 mark do Ljubljane za tja in nazaj. Rojakom kakor tudi nemškimi državljanom, ki želijo v tem najugodnejšem letnem času na počitnice v našo domovino, priporočamo udeležbo. Naše državne železnice nam bodo dovolile polovični popust. Rojaki in drugi udeleženci iz okoliša Aachena in iz Holandije in Belgije se nam lahko pridružijo v Kölnu. Priglasite se hitro. Dan odhoda bo še javljen. Podrobnejša pojasnila daje in priglasitve sprejema predsednik društva g. Ivan Rogina, Buer-Hassel i./W., Am Schlagbaum 50.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Juha iz divjačine. Razreži slabše dele divjačine, na primer polovico glave, vratu in reber kvašenega zajca ali srne. Kosce stresi v kozo v štiri deke razpuščene masti, prideni malo zrezane čebule, zelene, korenino peteršilja, korenja, pora in nekaj zrn popra. Zelenjavo prav dobro zreži. Kozo pokrij in vse skupaj duši. Med dušenjem prilij malo vode, da se ne prismoči. Ko se meso zmehča in zarumeni, potresi žlico moke po mesu, in ko se tudi moka malo zarume, ni, potresi žlico moke po mesu, in ko se tudi moka malo zarumeni, prilij dva litra juhe od kosti, če te nimaš, pa vode. Vse skupaj naj vre še dvajset minut. Nato meso poberi iz juhe, ga zreži in oberi od ko-

sti. Juho precedi, zakuhaj vanjo rezance ali riž, in ko je kuhano, zraven stresi zrezano meso. Ko še enkrat prevre, daj na mizo.

Kaša s fižolom. Namочи zvečer četrt litra fižola, drugi dan fižol zavri. Ko zavre, ga ocedi, zalij ga na novo z enim in tremi četrtimi litra kropa, osoli in ga kuhaj skoro do mehkega, prideni mu četrt litra z vrelo vodo dobro oprane kaše in eno majaronovo vejico. Kuhaj vse skupaj še pol ure. Fižol zabeli in primešaj polovico žemlje, ki si jo narezala na kocke in na sirovem maslu popekla.

Krompirjeva juha s suhimi gobami. Operi pet dek suhih gob, popari, ocedi in oplahni z mrzlo vodo. Nato jih prav dobro sesekljaj. V kozo napravi iz petih dek masti in velike žlice moke prežganje. K prežganju deni stlačen strok česna, malo drobno zrezane čebule in vejico peteršilja. Pokrij in praži deset minut. Med praženjem večkrat premešaj, da se ne prismoči. Posebej v loncu pa kuhaj v poldrugem litru vode dva debela olupljena in na drobne kocke zrezana krompirja. Ko je krompir skoro kuhan, mu prideni dušene gobe, en lavorjev list, majaronovo vejico, po okusu še osoli in naj vre še deset minut. Ako hočeš imeti poseb-

no dobro juho, ji lahko dodaš žlico ali dve kisle smetane in žličico paradižnikove meze. Istotako pripraviš juho s presnimi gobami ali lisičkami in presnimi paradižniki.

Telečja pečenka s pivom. Kilo in pol teteline od stegna očisti vseh kožic, pretakni s slanino in osoli. Pripravljeno meso položi v kozo in polij z vročo mastjo, nato ga na hitro opeci. Ko je meso lepo rjavo zapečeno, ga polij s pivom (pol litra), zraven pa daj še lavorjev list, malo dišave in popra. Nato pokrito duši dalje. Ko je meso mehko, ga vzemj na topel krožnik, v skodelici pa zmešaj žlico moke z malo vode ali juhe in mešaje prilivaj v sok. Meso razreži na poljubne kose, jih zloži v sok, da še enkrat prevre, nato daj na mizo. Če je sok pregost, ga zalij še malo z vodo ali juho.

Praktični nasveti

Če je meso pretrdo za zrezke tedaj zrezke potolci, osoli, položi na razbeljeno mast in jih hitro opeci po obeh straneh. Nato kozo pokrij in postavi v shrambo do drugega dne. Drugi dan vzemi meso iz kose, mast segrej, položi zrezek na mast in ga pripravj, kakor ga že hočeš. Delaj pa tako, kakor bi zrezek še ne bil opečen.

Sto zastrupljenj zaradi zavarovalnine

V Filadelfiji se je nedavno zagovarjala pred sodiščem ena izmed članic tolpe poklicnih zastupljencev Carina Favatova. Obtožena je bila, da je zastupila z mišnico 17letnega pastorka Filipa Ingreja. Med obravnavo jo je državni tožilec tudi obtožil, da je umorila svojega moža, Filipovega očeta.

Tolpa zastupljencev in zastupljencev, med katere je spadala Favatova, ima po dosedanjih ugotovitvah preiskave na vesti okoli 100 umorov zaradi zavarovalnine. Izmed njenih članov je bil doslej obsojen Herman Petrillo, njegov pajdaš dr. Pavel Petrillo, ki je baje vodil tolpo, se bo pa zagovarjal v kratkem pred sodiščem hkratu z dvema vdovama Sello Alfonsov in Suzie di Martino. Favatova je zavarovala svojega pastorka za 13.000 dolarjev pri petih zavarovalnicah, potem ga je pa zastupila, da bi dobila zavarovalnino.

Tolpa, ki je začela svoje zločinsko delo v Filadelfiji, je imela člane v štirih ameriških državah. V Filadelfiji je spravila s sveta 12 Italijanov. Preiskovalni sodnik je rekel, da ameriška porota v zadnjih 100 letih ni obravnavala tako hladnokrvnih zločinov, kakor so ti umori iz kristoljubja.

Kapitan James Kell iz oddelka za preiskovanje zahrbtnih zločinov je izjavil, da je ves

čas svojega delovanja v borbi proti razbojnikom ni videl tako hladnokrvnih morilcev, kakor so te »poklicne vdove«. Taka ženska si je kratkomalo izbrala premožnega priletnega moža in se omožila z njim ali pa živela z njim neporočeno. Nato ga je pregovorila, da se je dal zavarovati. Potem je šla pod pretvezo, da je potreben zdravniški pregled, z možem k zdravniku dr. Petrillu, ki mu je predpisal neki prašek. V resnici pa je bil to vedno arzenik (mišnica) in žene so dobile navodila, kako ga je treba uporabljati.

Pri prvih znakih zastrupljenja domači zdravnik nikoli ni spoznal, da je šlo za zastrupljenje. Mrliški listi so bili vedno v redu napisani. Te ženske pa niso morale mož na lastno pest, temveč za tolpo zavarovalnih razbojnikov in so dobile včasih polovico izplačane zavarovalnine, pogosto pa tudi samo po 500 dolarjev ne glede na višino zavarovalnine. Tolpa je poslovala več let, in kolikor je bilo mogoče doslej ugotoviti, se ji je izjalovil načrt samo enkrat, ko se žrtev ni dala zavarovati. Dotični mož se je moral sicer ločiti od svoje žene, toda s tem si je rešil življenje. Policija je bila na zločince opozorjena s tem, da se ji je zadelo sumljivo, ker so nekaterim ženam tako hitro mrli možje.

× **Poljska lahko v enem dnevu mobilizira pet milijonov vojakov.** Londonski »Observer« piše, da ima Poljska na razpolago za primer prve potrebe 1.200.000 vojakov, a da more v 24 urah mobilizirati pet milijonov vojaških obveznikov.

× **Rodoljubnost poljskih kmetov.** V Košicah na Poljskem je kmečko prebivalstvo slovesno izročilo vojski dve letali in dve strojni puški. Slovesnosti so prisostvovali namestnik predsednika vlade Kwiatkowski, general Luczinski, zastopniki krajevnih oblastev in več tisoč kmetov in delavcev.

× **Koliko je tujih delavcev v Nemčiji.** Po nemških podatkih, ki so bili pred kratkim objavljeni, je bilo v preteklem letu v Nemčiji zaposlenih skupno 381.355 tujih delavcev in nameščencev. Od tega 129.000 žensk. V primeri s prejšnjim letom se je število v Nemčiji zaposlenih tujih delavcev zvišalo za več kakor 10.000. V prvi vrsti prihajajo v poštev kmetijski delavci, ki jih je bilo lani v Nemčiji 31.319. Tujih služkinj po nemških hišah je bilo 30.700, delavcev po raznih tvornicah 24.760, gradbenih delavcev pa 20.728. Okoli 20.000 je bilo takšnih, ki bivajo na

meji in ki podnevi delajo v Nemčiji, zvečer pa se vračajo spet čez mejo v svojo domovino.

× **V Nemčiji jedo umetna jajca.** Umetna jajca izdeluje neka württemberška tvrdka. Ze v prvem četrtletju letos se je raba umetnih jajc tako povečala, da bodo Nemci prihranili okrog 14.000.000 kokošjih jajc. Rabo umetnih jajc nameravajo še povečati, da bi tako zmanjšali uvoz pravih jajc.

× **Anglikanski škof oče šestih otrok.** Dr. Francis Fisher, ki ga je imenoval angleški kralj Jurij VI. za škofa anglikanske cerkve v Londonu, bo prvi poglavar anglikanske cerkve, ki se bo naselil v velikanski silhanski palači s svojo družino in bo vso palačo porabljal zase. Njegovi predniki, kar jih je bilo zadnjih 38 let, so bili vsi neporočeni. Dr. Fisher pa je oženjen in ima šest otrok.

× **Kuhar zadnjega ruskega carja umrl v bedi.** Nedavno je na podstrešju neke palače v New Yorku umrl starček, zavrt v vreče in zapuščen. Že več tednov se ni bil nihče več brigal za siromaka, ki je ležal bolan in ni imel beliča v žepu, da bi si kupil živeža. Tak je bil konec Aleksandra Mališeva, moža, ki je bil nekdanj dvorni kuhar zadnjega ruskega cara.

× **Vatikan se pripravlja na protiletalsko obrambo.** V angleškem tisku so se razširile vesti, da tudi Vatikan gradi zaklonišča za čas letalskih napadov. Nekateri listi so poročali celo, da si Vatikan namerava pod zemljo zgraditi take dvorane, ki bi začasno mogle služiti kot shrambe za dragocenosti vatikanskih prostorov. V Vatikanu pa vse te vesti zavračajo kot neosnovane. Res pa je, da tudi Vatikan vestno in natančno izpolnjuje vse ukaze, ki jih izdajajo italijanska oblastva glede protiletalske obrambe Rima, kar se je zlasti pokazalo ob zadnjih protiletalskih vajah, ko je bila tudi vatikanska država z Rimom vred vsa v temi.

× **100 letnica neodvisnosti Luksemburga.** Mala kneževina Luksemburg ima samo 2585 km² površine in 300.000 prebivalcev. Prebivalstvo tega pasu med Francijo in Nemčijo je germanskega rodu in se je v teku stoletij močno pomešalo s keltsko-romansko krvjo. Luksemburg je postal pred sto leti, to je l. 1839. samostojen. Samostojnost te države se je še bolj okrepila l. 1890., ko je umrl nizozemski kralj Viljem III., ki je bil hkratu luksemburški vladar. Luksemburg je dobil svoje vladarje. Prvi je bil vojvoda Adolf Nasavski (l. 1890. do leta 1905.), nato njegov sin Viljem do l. 1912. Zatem je do l. 1919. vodila kneževino Viljemova hči Marija Adelajda, ki se je l. 1919. pod pritiskom razmer odpovedala in na prestol luksemburških vojvod je stopila njena sestra Šarlota. L. 1914. so Luksemburg kljub nasprotnosti vlade zasedle nemške čete. Po sklenitvi premirja so tu vzdrževale red ameriške čete, do l. 1925. pa francoske. L. 1920. je kneževina stopila v Zvezo narodov, l. 1921. pa je sklenila z Belgijo carinsko in trgovinsko zvezo. To pomeni, da veljajo v obeh državah isti carinski predpisi in obe državi imata isti denar.

× **Celo železnico je ukradel.** Pred dnevi je policija v Rio de Janeiru v Braziliji aretirala francoskega državljana Paula Deleusa, večkratnega milijonarja, ki se je pa umaknil pravici s samomorom. Njegova zadeva močno spominja na zadevo zloglasnega Staviskega v Franciji. V svojih sleparstvih je Deleuse celo prekosil Staviskega. Ukradel je namreč celo železnico, to se pravi delnice neke železniške družbe in ustanovil na videz novo družbo. Pri preiskavi so našli v sleparjevih listinah nad 60 imen podkupljenih oseb. Bil je sicer že večkrat prej osumljen sleparstev, pa se je znal vedno izmotati.

× **20 let je živel z drobcem granate v srcu.** Anglež James Cox iz St. Budeauxa je bil v svetovni vojni od granatnega drobca ranjen v prsi. Ne njemu, ne zdravnikom pa takrat ni prišlo na misel, da mu je drobec

zašel prav v srce. Živel je 20 let, ne da bi sploh čutil ta košček železa v srcu. Lansko leto pa ga je srce začelo boleti. Šel je v bolnišnico, kjer so odkrili vzrok njegovih nenadnih bolečin. Po hudi operaciji so vzeli drobec granate ven. Operacija se je posrečila in Cox je živel še eno leto. Pred kratkim pa je umrl za posledicami rane na vratu, ki jo je imel tudi še iz svetovne vojne.

× **Poseben stanovanjski zakon za žide v Nemčiji** je bil, kakor poroča »Völkischer Beobachter«, uveljavljen 4. t. m. Zakon sloni na načelu, da židje ne smejo stanovati skupaj z arijci v istih poslopih. Zakon najprej določa število stanovanjskih prostorov, ki jih sme imeti židovska družina v sorazmerju s številom družinskih članov. Židje, ki prebivajo v nežidovskih hišah, morajo v treh mesecih zapustiti stanovanja in se preseliti v židovske hiše. Kdor se temu ne bo pokoril, bo prisilno izseljen. Novi zakon dalje prepoveduje oddajanje stanovanjskih prostorov v podnajem arijcem, enako pa tudi arijcem oddajanje prostorov židovskim podnajemnikom.

× **Shod pristašev metra.** Letos bo v Parizu v palači zunanjega ministrstva mednarodni shod za mere in uteži. Za kongres se je prijavilo že 44 narodnosti. Stoletja je med kulturnimi narodi glede mere in uteži vladala velika zmeda, v kateri se slednjič že niso več znašli ne trgovci in ne znanstveniki. Mere in uteži so bile skoraj v slehernem mestu drugačne po enotah in imenih. Zato je bil l. 1875. v Parizu sklenjen mednarodni dogovor o metru, h kateremu je doslej pristopilo že 19 držav. Ko so na prvem mednarodnem zboru o metru uvedli meter, je vse udeležence prešinjala želja, da bi se nove mere in uteži oprijeli vsi narodi za vse čase. Kljub temu pa se ni razširil po svetu tako zmago-slavno. Vendar pa danes 717.000.000 ljudi tehta in meri na kilograme in metre. Ostali del človeštva pa ima še druge uteži in mere.

× **V boju s človekom so se divje race umaknile.** Na vzhodnem švedskem obrežju se je začel neizprosni boj proti divjim racam, ki so se preveč razmnožile in postale nadloga za kmeta in ribiče. Boj proti njim obstoji v tem, da njih jajca v gnezdih ljudje prebadajo. Na ta način večino račjih jajc uničijo, race pa sede na njih toliko časa, da je že prepozno, da bi mogle znesti druga jajca. Ko so race spoznale, da z njihovimi jajci nekaj ni v redu in da se njihov zarod ne obnavlja, so se začele seliti drugam.

× **Pobarvano jeklo je varno pred rjo.** V Zedinjenih državah je Nemeč Bach iznašel poseben način barvanja jekla. S tem se jeklo obenem obvaruje rje. Bach je delal poizkuse mnogo let.

Zreb je padel name. Ali po pravici, ali pa so tovariši z goljufijo tako naredili, ne vem. Nekam tesno mi je bilo pri srcu, a moral sem iti v žerjavico po kostanj, da se ne bi pred tovariši osmešil.

Vedeli smo, da starke že nekaj dni ni bilo na izpregled. Janez je uganil, da je šla nabirat čarovna zelišča in da se ne vrne, dokler jih ne bo imela dovolj. S te strani smo bili torej varni — ostal je samo še hudobec. Sicer sem imel svetinjico za vratom, toda preveč ji nisem zaupal. Kaj če ni bila dovolj blagoslovljena?

Počasi sem se bližal hiši in vsak moj korak je bil krajši. S seboj sem imel staro polomljeno kopoljico, ki sem jo bil izmaknil doma. Malo pred hišo sem se obrnil in že sem hotel zbežati, toda videl sem tovariše, ki so oprezovali za grmovjem, ali se bom upal ali ne.

Stal sem pod oknom, ki je bilo odprto. Da bi pogledal v starkino sobo, na to še mislil nisem. Gledal sem samo na kamen, ki je ležal pred menoj. Pod njim je bil skrit zaklad. Sklonil sem se in se vanj uprl, da bi ga odvalil, toda roka mi je drhtela in kamen je bil težak, da ga še premakniti nisem mogel.

Z glavo sem treščil ob okno, da je steklo zažvenketalo. Tedaj sem obstal kakor vkopan. V čumnati se je nekaj zganilo in šibak glas je zaklical: »Počakaj! Pridi noter!«

Srce mi je ušlo v hlače. Če niso kakšne peklenške čarovnije? Hotel sem pobegniti, toda noge me niso nosile. Nasloniti sem se moral ob zid in srce mi je divje razbijalo. Kdo je v čumnati? Segel sem za srajco in krčevito stisnil svetinjico v pest: reši me, zdaj te potrebujem! Tedaj pa se je pokazala pri oknu siva glava stare Korenovke.

Malo sem se pomiril, a strah me je bilo še zmerom. Nisem se ganil.

»Pridi vendar,« je starčka ponovila, to pot tako prijazno, da mi je strah takoj minil. Skočil sem okoli vogla v vežo in skozi nizka vrata v čumnato. Starčka je ležala. Bila je strašno bleđa. Videlo se ji je, da je hudo bolna.

»Vode mi prinesi!«
Šel sem pred hišo in zajel vodo. Težko sem vlekel vedro iz vodnjaka, a naposled je le šlo.

Utešila si je žejo in potem je laže govorila.

»Čigav si?« me je vprašala.

»Solski,« sem ji povedal.

»Priden si,« je rekla tiho. »Tri dni ni bilo nikogar k meni,« je dodala čez nekaj časa. »Mislila sem, da umrem, ne da bi kdo zame vedel. Zdaj bo dobro. Pojdi po zdravnika! Ali pojdeš?«

»Pojdem!«

»Le! Pa jutri spet pridil!«

Kolikor so mi dale moči, sem tekkel v vas. Med potjo sem srečal tovariše.

»Ali si kaj izkopal? Ali si pobegnil?« so me vprašali vsi v en glas.

»Nič!« sem jim zabrusil v obraz in tekkel dalje.

Čez dobro uro je bil zdravnik že pri Korenovki.

★

Ko sem šel drugi dan spet v hrib, sem se začudil. Okno v čumnati je bilo zagrnjeno. Kaj se je zgodilo?

Planil sem v hišo. Na sredi izbe je stal mrtvaški oder in na njem je ležala stara Korenovka.

Nekaj časa sem stal brez besed, potem sem pa zihtel — še danes ne vem, zakaj. Udrle so se mi solze in se niso hotele ustaviti. Tako krčevito sem jokal, da bi se bil kamnu smilil.

Naposled sem se le malo pomiril in pogledal po ljudeh, ki so bili v izbi.

Stisnil sem se v kot, tedaj pa je stopila k meni soseda in mi nekaj stisnila v roko. Odprl sem pest in na dlani se mi je zasvetil cekin. Cekin! Prvi, ki sem ga imel v roki.

»Korenovka ga je dala,« je rekla soseda. »Preden je umrla, je naročila, da ga dobiš ti, ker si priden fant.«

Kje je že tisti cekin! Kje je mladost!

Boris Rihteršič

Cekin stare Korenovke

To je bilo takrat, ko sem začel hoditi v šolo. Sedem let sem imel. Kakšen sem bil? Kakor vsi drugi otroci. Razposajen in srečen, če sem mogel ulti zdoma in se klatiti po gozdu. Popoldne so mi zmerom ukazali, naj se grem na vrt učiti. Ko so prišli čez pol ure pogledat, kaj delam, so dobili pod orehom razmetane knjige in zvezke, mene pa nikjer.

Lepi so bili tisti časi, vendar mi je ostalo nanje le malo spominov. Najbolj živ med njimi je še spomin na staro Korenovko.

Stara Korenovka — imela je majhno bajto gori na rebri ob gozdu, kamor smo hodili lešnike brat. Stara je bila kakor zemlja in komaj je še hodila. Navadno je sedela na solncu pred hišo in brlela v svoj stari molitvenik, ki je imel tako velike črke kakor naš abecednik. Časih ji je med branjem zlezla glava na prsi, molitvenik ji je zdrsnil na tla in zaspala je.

Spominjam se še, da je ob njenem kuhinjskem oknu rasla stara hruška, ki nam je bila trn v oči. Stara revica! Kadar je zaspala, smo začeli trestiti sladke medenke in si jih tlačiti v žepe. Navadno se je kmalu prebudila. Tedaj je vstala in začela mahati s palico, da bi nas prepodila. Videla nas sirota ni, ker so ji naočniki padli na tla, pobrati

jih pa tako hitro tudi ni mogla. Izprva smo se je ball in se razbežali, kadar smo videli, da se je prebudila, potem pa smo postali predrznejši. Še smejali smo se ji in se okoli nje lovili. Konec je bil zmerom ta, da smo odšli s polnimi žepi.

Nekega dne pa je eden izmed fantov prišel z novico, da je stara Korenovka prava čarovnica. Bog ve, kdo mu je to rekel. Takrat smo mu seveda sveto verjeli, in stara Korenovka je imela nekaj časa mir pred nami. Začeli smo se je bati in se ji umikati. Če oi jo moral na vasi srečati, sem se ji ognil v velikem loku, da me še videti ni mogla.

Pravili so, da ima pod oknom čumnate zakopan lonec cekinov, ki ga varuje sam hudobec. Sosedov Janez je vedel celo to povedati, da ga je videl, kako je čepel na velikem kamnu in se s staro pogovarjal. Še v hosto se nismo več upali.

Počasi pa smo le spet dobili pogum in nekega dne smo se dogovorili, da zaklad izkopljemo. Janez je doma odnesel v Rimu blagoslovljeno svetinjico, da si jo bo obesil tisti okoli vratu, ki bo kopal. Seveda smo se vsi zakleli, da svojega naklepa nikomur ne izdamo.

Popoldne smo se zbrali v gozdu, da izberemo iz svoje srede nesrečnika, ki bo kopal.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

27

ROMAN

Vsaj tako je rekel Branko. Nadja pa se je žalostno nasmehnila:

»Teško bo. Ne verjamem, da bi uspelo. Predobro poznam poti. Nikjer ni več gozdov proti meji, kjer bi se lahko skrili...«

»Kaj nam potem še ostane?« je vprašal Branko z ubitim glasom.

»Kaj nam še ostane... Ko bi vedela! Morda...« je pomislila in z vedrejšim glasom nadaljevala, ...da, morda pot proti Črnemu morju. Tu ne bo mogoče priti do meje.«

»Proti Črnemu morju!« je bolešno vzkliknil Branko. »In kako daleč je do tja?«

»Stirinajst dni,« je tiho rekla Nadja. »Morda še manj. Če imamo srečo, bomo v desetih dneh tam, morda tam še ni revolucije. Če se nam posreči priti do Odese...«

Branko se je grizel v ustnice. Janez je stal pri njem in ga od strani opazoval. Vedel je, kako hud boj se bije v poročnikovih prsih, čutil je, da se ga loteva obup. Zdaj je pozabil nase. Pozabil je na svojo ljubezen do mlade pogumne Rusinje, pozabil je na vse, kar ga je prej težilo.

»Poročnik, pomirite se. Odložiti se moramo. Nič ne pomaga. Nazaj ne moremo. Kamor seže oko proti meji, je vse polno sovražnikov, in ni ga človeka, ki bi prišel skozi njihove vrste.«

Branko je videl, da mu nič drugega ne ostane. Pobesil je glavo in nemo prikimal. Malo nato je voz spet hitel po zamrzlih tleh.

Ko se je začelo drevje redčiti, so zavili s poti in se obrnili proti jugovzhodu.

Janez je vodil konja. Nadja je sedela med njim in Brankom, ki je mrtvo strmel predse.

Zavest, da se čedalje bolj oddaljuje od doma, kjer ga čaka Zora in obupuje zaradi njega, ga je gnala v blaznost.

Cin cin cin, so enakomerno zvenketali kraguljčki na konjskih vratovih. Zdelo se mu je, da to niso kraguljčki, da so kladiva, ki udarjajo po njegovih sencih. Ledeni sneg, ki so ga drobila konjska kopita, je letel na vse strani. Časih je kateri drobec zadel Branka v obraz. Takrat se je vselej stresel in si zakril obraz z roko. Počasi pa ga je zmagal napor zadnjih dni. Glava mu je omahnila. Zaspal je.

Kmalu je zazibal spanec tudi Nadjo. Njena glava je zlezla na Janezova prsa in zdrnila ob njih v naročje.

Janez pa je ostal buden. Z rokami se je trdno oklepal vajeti in vodil konja v gluho noč.

Nekje v daljavi je plamen gorečih poslopj razsvetljeval nebo.

Deseto poglavje DEČEK BREZ STARŠEV

Dva dni in dve noči so se tako vozili. Razdalja od rdečih, ki so šli isto pot, je postajala čedalje večja. Pokrajine, kjer so bežali, so bile še mirne. Sicer pa razen nekaterih hiš, kjer so časih malo postali, da se odpočijejo, niso videli nikake večje naselbine.

Tretji dan proti večeru so zagledali v daljavi luči, ki so svetile pod večerno nebo. Nadja jim je povedala, da se bližajo manjšemu mestu. Sklenili so, da se ga ne ognejo in da v mestu prenoče.

Nekaj pred mestom so prišli na široko pot, ki je bila polna vozov z begunci. Komaj so se prerili skozi nje. Uro nato jih je pred vhodom v mesto ustavila straža, ki jih je temeljito preiskala.

Nato so jim bila vrata v mesto odprta. Voz je zavil na široko ulico, ki je bila polna šotorov. Begunci, ki so se zbrali z vseh strani v upanju, da jih mesto ubrani pred rdečimi četami, so zasedli vse mesto. Nikjer ni bilo dobiti sobe ali prazne postelje.

Zdaj jim je bilo že žal, da so se v mestu ustavili. Branko je že hotel nasvetovati Janezu in Nadji, da sedejo spet na voz, ko je nenadoma stopil k njemu fant štirinajstih, petnajstih let.

»Ali ima gospod denar?« je vprašal.

»Zakaj?«

»Če ima denar, mu povem, kje lahko dobi sobo in hlev za konje.«

Branko je segel v žep in našel nekaj drobiža. Vrgel ga je fantu, ki jih je potem povedel po nekih zakotnih ulicah, dokler se niso ustavili pred nizko hišo.

»Tu je soba in tam hlev,« je pokazal fant in iztegnil roko.

»Čigavo je?« je vprašal Branko. »Kje je gospodar?«

Fant je samo skomignil z ramo.

»Zbal se je in pobegnil.«

Branko mu je hotel dati za napitnino še nekaj drobiža, toda opazil je, da nima niti kopejke več. Avstrijski denar bi ga pa izdal. Obrnil se je na Nadjo in jo prosil, naj mu posodi.

»Kadar boste potrebovali denarja, mi kar recite,« je odgovorila. »Dovolj ga še imam.«

Molče je prikimal in vzel nekaj drobiža ter ga dal fantu. Ko je odprl vrata v hišo, se mu je obraz zjasnil. V veliki izbi je zagledal štiri postelje. Kar štiri. Spomnil se je, da je zadnjič spal na postelji takrat, ko je ležal v gradu bolan.

Sedel je na najbližjo in se potem zleknil na njo. Prekrižal je roke pod glavo in se zagledal v strop.

Janez in Nadja sta prinesla nekaj živeža z voza. Z njima je prišel tudi fant, ki jim je bil pokazal zapuščeno hišo. Ko je zagledal jedi, se je zasmeljal in izginil iz sobe. Kmalu pa se je vrnil z veliko kračo in kruhom.

»Zakaj bi zanemarili te dobrrote,« je modro rekel zvito in se namuznil. »Lotimo se jih. Gospodar jih itak ne bo več potreboval.«

Pomalem se je trem beguncem vrnila dobra volja. Dobri fant jih je razvedril. Ko je prinesel od nekod še cigaret, ki jih Branko in Janez nista videla že celo večnost, in je prijeten dim napolnil izbo, je Branko skoraj pozabil, kako blizu obupa je bil še pred nekaj urami.

Po večerji so naši znanci legli. Branko se je še nekaj časa pogovarjal z Mitjo, mladim Rusom, ki se je polastil četrte postelje. Potem je zaspal.

Enajsto poglavje.

KOZAZI SE BLIŽAJO

Po Brankovem računu so morali biti kozaki poldrugi dan za njimi. Ker je bil prepričan, da ne bodo jezdili naravnost, je računal, da je vsaj dva dni varen pred njimi. Za vsak slučaj pa je sklenil ostati v mestu samo en dan.

Drugo jutro so se prebudili vsi zdravi in čili. Branko je bil kar preroben. Mrzlično vrvenje pisane množice ljudi ga je nekoliko premetilo, da je pozabil nevarnosti, ki so mu grozile in bolelost, ki ga je mučila ob mislih na Zoro. Nadji je odleglo, ko ga je videla tako izpremenjenega. Hotela ga je ljubiti le še z materinsko ljubeznijo, zakaj vedela je, da po vsem tem, kar ga je zadelo, ne more nikdar postati njegova. Janeza se je ogibala. Vedela je, da trpi prav tako kakor ona, in zato ga ni hotela še bolj mučiti s svojo prisotnostjo.

Dopoldne so šli v mesto. Od nekod so morale priti vesti, da se bližajo rdeči, in to je prebivalce razburilo. Najbolj plašni so že zbirali svoje imetje, da pobegnejo, dokler je še čas, drugi pa so hoteli ostati v mestu in se braniti, ali pa pobegniti šele v skrajni sili.

Mitja se je pridružil našim znancem in se ni hotel ločiti od njih. Vprašali so ga, zakaj ne gre k staršem, pa je rekel, da jih več nima. Ko pa je videl, da se pripravljajo na odhod, jih je celo vprašal, ali ga ne bi vzeli s seboj.

Branko se je začudil.

»Ali se ne bojiš poti?«

»Prav nič,« je odločno odvrnil. »Zakaj bi se je bal?«

Tako je postal Mitja četrti v družbi beguncev.

Popolodne je že pokazal, da ni kar tako. Branko je hotel kupiti novega konja, toda na trgu ni bilo razen nekaj kljuset nobene živali, ki bi bila zanj. Mitja, ki je poznal mesto kakor svoj žep, ga je peljal k nekemu posestniku, kjer je dobil za majhen denar konja, ki ni bil nič slabši od onega, ki so ga pred dnevi ubili kozaki.

Ko je padel mrak na zemljo, so bili pripravljeni za odhod. V zapuščeni shrambi hiše, kjer so stanovali, so našli še dosti reči, ki bi jim na poti utegnile služiti. V nekem predalu je Mitja celo odkril star revolver in ga vtaknil v žep.

Ura v zvoniku je odbila sedem, ko so puštili mestna vrata za seboj.

Spet so videli iste prizore kakor takrat, ko so prišli v mesto. Nepregledna množica voz je izginjala v daljavo. Tu si lahko našel vse vrste od starinskih teleg z lesenimi kolesi do modernih kočij in še celo nekaj avtov je bilo med njimi. Obrazi vseh beguncev so bili preplašeni. Kakor brezglavi so se ozirali nazaj proti mestu, ali morda že ne prihaja sovražnik.

Le s težavo so jih naši znanci prehiteli. Novi konj se je izkazal. Uro nato so bili že daleč pred ostalo kolono.

Vso noč so vozili. Cesta je bila zamrzla in sani so letele kakor blisk. Zjutraj so se ustavili v vasico ob cesti, kjer so toliko postali, da so se konji malo odpočili.

O rdečih niso dobili nobenih vesti. Vaščani niti vedeli niso, kaka nevarnost jih čaka in da jim preostaja prav malo časa do prihoda ogromnega števila beguncev, ki se mu bodo morali priključiti, če bodo hoteli odnesti zdravo kožo.

Vroč čaj je naše znance poživil in jim ogrel premrle ude. Ko so spet sedli na voz, skoraj niso čutili mraza, ki je postajal od dne do dne hujši in neznošnejši. In spet je Janez pognal po cesti, ki je vodila proti jugu.

»Teden dni vožnje je do Odese,« so jim rekli v vasi, kjer so se prej ustavili. Samo teden dni. Branko kar ni mogel verjeti. Ali je res mogoče, da bo v desetih, štirinajstih dneh že videl svojo Zoro?

Zasanjal se je. In v misli mu je udarjalo odmevanje konjskih kopit na poledenelem snegu. In zdelo se mu je, kakor bi se to udarjanje izpreminjalo v različne, odločne besede »morda... morda...«

Dvanajsto poglavje OB BOGU

Tri dni nato so v daljavi zagledali veliko kotlino. Ko so prišli bliže, so videli, da je to struga velike reke Bug. Ob njem so sklenili voziti naprej, dokler ne pridejo do železnice, ki križa reko pri Voznesensku. Od tam je bilo, kakor je vedela Nadja povedati, z vlakom samo deset ur do Odese. Toda Voznesensk je bil še daleč. Po računu Branka, ki je moral kot častnik, ki je služil ob meji, dobro poznati nasprotnikovo zaledje, najmanj še štiri dni.

Ta dan niso nikjer ostali. Ponoči so počivali v neki obcestni krčmi. Mudilo se jim je naprej.

Pokrajina je bila mirna, časih kakor bi bila izumrla. Nikjer niso srečavali ljudi, ki bi jih bili na potu ovirali. In dolgočasna je bila. Kakor kača se je vlekla v nedogled.

Šele drugi dan so doživeli nekaj, kar jih je malo razvedrilo v tej samoti. Ko so vozili ob reki, so v daljavi zagledali majhno vasico, kjer so se ustavili. Sredi vasi je stala majhna lesena cerkva in pred njo je bila zbrana kopica ljudi. Branko se je že prestrašil, da ni v vasi upor, toda izkazalo se je, da je bila le kopica potujočih ciganov, ki so kar na prostem razkazovali svoje umetnije. Ker je hotel povprašati po poti, je moral stopiti z voza. Obrnil se je na najbližjega, ki pa ni vedel ničesar povedati. Rekel je samo, naj se obrnejo na nekoga, ki je stal čisto v sprednji vrsti.

Branko se je prerinil tja, toda zgrešil je svojega moža. Pri tem pa mu je padel pogled na cigana, ki je prav spretno razkazoval svoje čarovnije. Metal je novce v zrak in jih lovil z usti. Potem je pokazal usta in v ustih novcev ni bilo. Prikazali so se v njegovem hladnem žepu. (Dalje prihodnjt)

Za smeh in kratek čas

ODVADIL JO JE

A: »Ali tvoja žena še tako razgraja, kadar prideš pozno domov?«

B: »Ne, tega sem jo čisto odvadil.«

A: »Kako se ti je to posrečilo?«

B: »Zvečer ne grem zdoma.«

DOKAZ

Pred ameriškega policijskega komisarja privedejo dva obtoženca. Eden je Škot, drugi pa Žid. Škoti kakor Židi so znani po svoji skoposti.

»Pijana sta bila,« pravi stražnik.

»To ni res,« se zagovarjata trdovratno Žid in Škot.

»Zakaj pravite, da sta bila pijana?« vpraša komisar.

»Ker je stal Škot na oglu in metal okrog sebe dolarske bankovce, Žid jih je pa pobiral in mu jih vračal...« odgovori stražnik.

V SOLI

Učitelj razlaga otrokom v šoli, kaj je elektrika. Pove jim tudi, da je blisk sprostitelj električnega naboja. Potem pa vpraša Gašperčka, kakšna je razlika med bliskom in elektriko.

»Elektrika je zelo draga, blisk je pa zastonj,« se odreže Gašperček.

MODERNA MATI

»Možiček, rada bi vzela na sprehod enega izmed naših otrok. Kaj misliš, kateri bi se prilegal moji novi obleki?«

TUDI RAZLOG

A: »Kako je to, da nisi prijatelj glasbe, čeprav imaš štiri hčere, ki pojejo?«

B: »Če bi imel ti štiri hčere, ki bi pele, bi tudi ne bil prijatelj glasbe...«

ALKOHOL IZ VRNIC

Metka: »No, Gašper, kako ti gre?«

Gašper: »Zdaj se pečam z veliko rečjo. Alkohol pridobivam iz vrtnic.«

Metka: »Kaj, alkohol iz vrtnic? Kako pa to delaš?«

Gašper: »Čisto priprosto. Vrtnice prodajam v mestu in za denar si kupim žganje.«

POZNA GA

Gospodar: »Urša, brž prinesite konjak, moja žena se je onezavestila.«

Urša: »Tako, gospod! A kaj smem prinesiti za vašo gospo?«

V DENARNIH TEŽAVAH

A: »Kako je z vašim sinkom?«

B: »Denarne težkoče ima.«

A: »Kako more štirileten fantek imeti denarne težkoče?«

B: »Požrl je dinar.«

Radio Ljubljana

od 14. do 21. maja

Nedelja, 14. maja: 8: Jutrnji pozdrav (radijski orkester). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10: Čajkovskij: Uvertura 1812 (plošče). — 10.15: Akademski pevski kvintet. — 11: Godbe na pihala (plošče). — 11.30: Nedeljski koncert radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Ruske ciganske pesmi poje ruski oktet. — 17: Kmetijska ura: Pravilna pletev trte (Vladimir Kuret). — 17.30: Koncert vojaške godbe. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Problemi našega Posavja (Ludvik Mrzel iz Ljubljane). — 19.50: Preno šmarnic iz cerkve sv. Petra v Ljubljani. — 20.30: Klavirski koncert (Ducy Temmel-Belčeva). — 21.15: Koncert lahke glasbe: Orglice in harmonika (Petan in Stanko) in radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert lahke glasbe (nadaljevanje).

Ponedeljek, 15. maja: 12: Po domače! (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Zdravstvena ura: Božjastne blodniavosti (dr. Bogomir Magaina). — 18.20: Nekaj valčkov (plošče). — 18.40: Iz kulturne zgodovine koroških

Slovencev: Doba romantike in ilirizma (profesor Potočnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Knjige in čitateљи v južni Srbiji v XIX. stoletju (Petar Mitropan iz Beograda). — 19.50: Zanimivosti. — 20: Miroslav Vilhar (1818—1871) »Jamska Ivanka«, glasba spevoigre (izvajali bodo člani radijskega komornega zbora in radijski orkester); Parma-Bernard: Urh, grof celjski, fantazija. — 20.50: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emone«.

Torek, 16. maja: 11: Šolska ura: Pokrajinska oddaja iz Trziča (izvajali bodo učenci osnovne šole; vodil bo Stopar Ivan). — 12: Preženimo skrbi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Čelo solo (izvajal bo profesor Čenda Sedlbauer; pri klavirju profesor Marijan Lipovšek). — 18.40: Božje doživetje (profesor Fran Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Pomorsko zavarovanje v srednjem veku v naših krajih (Antun Dabinovič iz Zagreba). — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Dvospevi: Poldka Zupanova in Lida Vedral-Kalinova. — 20.45: Med Jadranskim, Baltskim in Črnim morjem (koncert radijskega orkestra). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Originalni švicarski napevi (Malenškov trio).

Sreda, 17. maja: 12: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Arnošt Adamič: Gospa češnja vabi (poučna igra; izvajali bodo člani radijske igralske družine; vodil bo inž. Pengov). — 18.40: Različne davčne dajatve (Voljč Štefan). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Srbski spomeniki preko Save in Donave pred Crnojevičem (dr. Radoslav Grujič iz Beograda). — 19.50: Prirodopisni kotiček (profesor Fran Pengov). — 20: Prenos iz Maribora. Koncert orkestralnega odseka Glasbene Matice; sodelovala bo vojaška godba. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plesne pesmice pojeta Jožek in Ježek.

Četrtek, 18. maja: 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Majski pozdrav (plošče). — 9.45: Verski govor (dr. Ignacij Lenček). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz ljubljanske stolnice. — 11: Havajske kitare. — 11.30: Praznični koncert radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Trobenta solo (izvajal bo Fortič Viktor; pri klavirju bo profesor Marian Lipovšek; vmes na harmonika solo. — Stanko Avgust). — 17: Kmetijska ura: Donosnost male kmetije je v združništvu (dr. Jože Basaj). — 17.30: Koncert lahke glasbe. Sodelovala bosta Slovenski vokalni kvintet in tamburaški orkester (Karmeli). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo naroda. — 19.50: Prenos šmarnic iz trnovske cerkve. — 20.30: Trobenta in gosli in flavta in bas. za vsakega nekaj, da krajiši bo čas. Pisana muzikalna revija, pri kateri bodo sodelovali Bojan Adamič, Miloš Ziherl, Vlado Golob, člani radijskega orkestra in člani radijske igralske družine. Sestavila Jožek in Ježek. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dobro voljo (plošče).

Petek, 19. maja: 11: Šolska ura: Pokrajinska oddaja iz Ribnice (izvajali bodo učenci osnovne šole; vodil bo Herman Kmetl). — 12: Gorenjski in koroški pozdravi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Slovanska glasba, radijski orkester. — 14: Napovedi. — 18: Ženske ura: Priprava deklet za tujino (Julija Šušteršičeva). — 18.20: Vesel drobiž (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Karadiordieva vojnica organizacija (dr. Desodolav Stranekovič iz Beograda). — 19.50: Težave na himalajskih višavah (Pavel Kunaver). — 20: Veseli trio (vmes plošče). — 21: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 20. maja: 12: V pisani vrsti se plošče vrtijo, zvoki veseli naj vas razvedri-

jo. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: V pisani vrsti se plošče vrtijo, zvoki veseli naj vas razvedrijo. — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Mikijeve dogodivščine (članice Narodnega gledališča). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust bo igral radijski orkester. — 18.40: Nove umetnine v cerkvah kamniškega okraja (Fran Žen). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura: Doktor Julije Bajamonti, narodnjak XVIII. stoletja (Arsen Venzelides iz Zagreba). — 19.50: Ples z baklami (plošče). — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Slovenski humoristi IV.: Vesel večer z Damirjem Feiglom (rokopis pripravil Niko Kuret; izvajali bodo člani radijske igralske družine). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec bo igral radijski orkester.

Mali oglasi

VSAKI OSEBI — DRUŽINI

nudi stalen zaslužek »Mara« Maribor, — Orožnova 6, Celje, Slomškov trg 1, Pletilnica — razpošiljalnica. 71

POSESTVO

80 oralov, dve hiši z gospodarskimi poslopji, gostilno in trgovskimi lokali na Bloški polici, križišče cest, kot celoto ali deljeno po posameznih parcelah ugodno prodam. Informacije daje Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani ali njena podružnica na Rakeku. 158

UGODNA PRILIKA!

Nov izum mlina za žito, ki teče na zelo majhni vodi. Videti je lep kakor tvorniško delo. Komplet z železno turbino je naprodaj za 3800 din. Pišite na: Sovič, Završe, p. Mislinja. 155

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Dr. Holänder: Zablode ljubavnega življenja 20 din. Kako se žena obvaruje spočetja, nosečnosti 42 din. Zdravniški svetovalec dekletom za poroke 35 din. Spolne bolezni in alkohol 38 din. Kako se boš dopadel ženskam 30 din. Kako se boš dopadla moškim 30 din. Spisovnik ljubezenskih pisem 30 din. Knjiga lepega vedenja 32 din. Recepti za negovanje ženske mladosti in lepote 28 din. Recepti za slaščice 36 din. Meščanska kuharica 40 din. Velika sanjska knjiga — vedeževanje iz kart, loterija, astrologija 60 din. Hiromantija — vedeževanje z dlani 32 din. Čarobna vedeževanja 38 din. Praktični hipnotizem 30 din. Praktični računar vseh računov in mer 30 din. — Razpošilja po povzetju Šaufer, Maribor, Krekova 6. 159

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano obhiše s svetlečimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastonj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Avici.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašice. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav.

6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

Halo! Gospodinje pozor!

Alli Vam je že znano, da je ustvarjena nova trgovina **z ostanki** in cenejšim oblačilnim blagom, ki ga potrebujejo delavec in kmet, v Ljubljani pri Zmajskem mostu, tik ob Ljubljani (kjer je krompirjev trg), **Sv. Petra nasip 29**. Ravno- kar je na zalogi veliko ostankov za moške pražnje in delavne obleke meter od 20 do 60 din, veliko ostankov za ženske in otroške pražnje in vsakdanje obleke, ostanki pralne svile, krepov itd. Ravno tako dobite tudi od kosa poceni blagove n. pr.: bela kontenina srednja 5 din, najboljša 8.80 din, pisano za srajce srednje 5 din, najboljše 9 din, tiskovina za predpasnike srednja 6 din, najboljša na dve strani 9 din, naglavne rute 6 din, žepni robci 1 din itd.

To trgovino je otvorila špeci- jalno za cenejše blago

znana ljubljansko tvrška F. I. GORIČAR

ki ima svojo glavno trgovino na Sv. Petra c. 29, v novi hiši, kjer je velika zaloga boljšega blaga za moške in ženske obleke, kakor tudi izgotovljene obleke, na Sv. Petra cesti 30 pa ima oddelek za nevestine opreme in pohištveno blago (zavese, tepihe, garniture za postelje, perje, žimo in morsko travo itd.). — Torej vse, kar rabite, najdete sigurno v naših **treh trgovinah**, kjer do- bite dobro in po nizkih cenah! Naše geslo še vedno drži: majhen zaslužek, a čim večji promet!

USNJE IZ TOVARNE

„INDUS“

na veliko in malo, po najnižjih tovarni- ških cenah, samo v Ljubljani, Fügnerje- va ulica 3 (prej Škofja ulica). 148

Dober svet
gospodinjam, ki
ne perejo same...

Perilo kupujete vendar same- zato naj bi kupovale tudi mi- lo same! Ne samo vonj pe- rila, — temveč tudi njegova traj- nost je odvisna od mila. S Schichtovim terpentinovim milom prati se pravi: perilo tako negovati, kakor si želi vsaka dobra gospodinja.

SCHICHTOVO

TERPENTINOVO MILO

NAGROBNE SPOMENIKE

s starega pokopališča sv. Kri- štofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kuno- varju Frauju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani

HRANILNE KNJIZICE

vseh denarnih zavodov, 3odstotne obvez- nice, bone, delnice itd., valute (tuji denar) vseh držav — kupimo takoj in plačamo najboljše

BANČNO KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova cesta 40
Prodaja srečk državne razredne loterije.

Podaljšaj
si
življenje

Zvijetov moramo podaljšati, bolečine prepre- čiti, boleznim ozdraviti, slabosti ojačiti, nestalne moremo učvrstiti in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenje živcev, poptrost, izguba dobrih pri- jateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te s novim upanjem; ta pot pa je opusius v razpravi, ki je že more, ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priložni knjižici je raztolmačeno, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabilenje spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj dru- gih boleznih pojavov. Zahtevate to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ut.

Poštno zbirališče:

Ernest Pasternack,

Berlin S. O.,
Michaelkirchplatz 13, Abt. 88.

Največji slovenski pupilarnovarni zavod

MESTNA HRANILNICA
LJUBLJANSKA

Stanje vlog Din 420,000.000
Lastne rezerve Din 28,650.000

Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

ZA VSE OBVEZE HRANILNICE JAMČI
MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA